

HADELAND

**VEDLEGG
TIL SAKSLISTE**

REGIONRÅDET FOR HADELAND

20.juni 2014

SAKENE 13/14 - 17/14

Gran
kommune

Jevnaker
kommune

Lunner
kommune

Oppland
Fylkeskommune

Karrieresenteret Opus
Hadeland

Dokument status

Utkast
Komplett

X

Tittel:

"Kompetanseutvikling i Hadelandsregionen"

Prosjektplan 1. januar 2014 – 31. desember 2015

Fordeling:
Regionrådet for Hadeland, Kommunene, Oppland Fylkeskommune.

Rev.	Dato	Utarbeidet av	Godkjent av		
1	11.3.2014	John Kristiansen			
2	28.4.2014	Sigmund Hagen og John Kristiansen	Sigmund Hagen og John Kristiansen		
3					

Innhold

1	Prosjektplan 2014 – 2015. Kompetanseutvikling i Hadelandsregionen.....	3
1.1	Bakgrunn for prosjektet.....	3
2	Hovedmål.....	7
2.1	Mål.....	7
3	Organisering av prosjektet.....	7
3.1	Styringsgruppas sammensetning.....	7
3.2	Økonomi.....	8
3.3	Budsjett.....	8
4	Planlagte aktiviteter.....	8
4.1	Nye aktiviteter.....	8
4.2	Videre drift av igangsatte aktiviteter i regi av avtale med kommunene.....	9

1 Prosjektplan 2014 – 2015. Kompetanseutvikling i Hadelandsregionen

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Prosjektet med tittelen "Kompetanseutvikling i Hadelandsregionen" har avsluttet en prosjektperiode på to år. Prosjektperioden var fra 1.1.2012 – 31.12.2013.

Karrieresenteret Opus Hadeland og kommunene Jevnaker, Lunner og Gran har i samarbeidsavtale av 2010 (videreføring av avtale fra 2001) inngått forpliktende samarbeid om regional kompetanseutvikling. Kommunenes økonomiske andel i denne avtalen reduseres med 50 %, da oppdraget i avtalen er tatt inn som en del av dette prosjektet.

For å videreføre eksisterende aktivitet og samtidig videreutvikle arbeidet med regional kompetanseutvikling foreslås det nytt prosjekt med tittelen " Kompetanseutvikling i Hadelandsregionen " til utgangen av 2015. Hovedmålet med prosjektet er kompetanseutvikling i samarbeid med regionens næringsliv.

I melding 13 til Stortinget *Utdanning for velferd. Samspill i praksis* (Meld. St. 13. (2011-2012), 2012, s. 15) beskrives i kapittel 2; Utviklingstrekk, den generelle samfunnsutviklingen i Norge hvor et godt arbeidsklima mellom arbeidsgivere og arbeidstakere omtales som et «solid fundament for videre utvikling av velferdssamfunnet». Den sier at omlag 80 % av Norges nasjonalformue består av menneskelige ressurser, og over 75 % av befolkningen mellom 15 og 64 år er i arbeid. Videre sies at det ikke er mulig eksakt å definere hva slags kompetanse arbeidslivet trenger i fremtiden. Det pekes også på at formell kompetanse ser ut til å bli mer og mer viktig ved at langt flere stillinger vil kreve mer formell utdanning enn i dag. Færre arbeidsgivere vil etterspørre personer med opplæring kun fra grunnskolen, og det pekes på at arbeidsstyrken og befolkningen stadig blir eldre, noe som skaper nye utfordringer for samfunnet.

I melding 13 til Stortinget *Ta heile Norge i bruk* (Meld. St. 13. (2012-2013), 2013) pekes det på at det er viktig å legge til rette for videre kvalifisering for de som bor og arbeider i regionene. Et av tiltakene som foreslås for å oppnå dette, er at det etableres kontakt og samarbeid med lokalt næringsliv om kompetansebehov for at det skal bli «gode koblinger mellom kompetansebehov i arbeidslivet på den ene siden og tilbud om utdanning på den andre».

I april 2012 undertegnet kunnskapsminister Kristin Halvorsen og partene i arbeidslivet ny samfunnskontrakt for flere læreplaner (Kunnskapsdepartementet, 2012). Målsetningen er 20 prosent flere læreplaner innen 2015. Et av tiltakene under «andre tiltak» i samfunnskontrakten er å «bidra til å videreutvikle karrieresentrene for å tilby kompetanseheving av tillitsvalgte og ledere og andre i offentlig og privat sektor, som har som oppgave å organisere og motivere ansatte til videre opplæring» (2012, s. 4).

Oppland Fylkeskommune har i *Regionalt handlingsprogram* (RHP) definert målsetning om å øke det formelle kompetansenivå til den voksne befolkningen. (Oppland Fylkeskommune, 2012, s. 7) Det er også definert i *Strategisk plan for voksnes kvalifisering* som sier at «Kompetanse er en forutsetning for utvikling – individuelt og samfunnsmessig. Å legge til rette for grunnleggende og tidsriktig kompetanse er viktig for å lykkes. En kompetent befolkning kan ikke vokse fram uten tilsvarende utvikling av arbeidsplasser som etterspør kompetanse» (Oppland Fylkeskommune, 2011).

Dette er i samsvar med Danielsen (2009) hvor han i rapporten *Ettertanker – Prosjekt kompetansemotor* sier at grunnlaget for all samfunnsrelatert utvikling er individet. Det er viktig å ha

med seg egenverdien som ligger i kompetanseutviklende tiltak, ikke «bare i rene økonomiske og samfunnsutviklende terminologier, men også i lys av mer likestillings- og demokratorienterte verdier» (2009, s. 15).

RHP tar opp igjen disse utfordringene, og disse vedtas av fylkestinget i desember hvert år. Her pekes det blant annet på at:

Kompetanse er en avgjørende faktor for velferdsutviklingen i samfunnet, både for arbeids- og næringsliv og for den enkeltes personlige utvikling. Det er viktig at bedrifter og virksomheter får rekruttert kompetent arbeidskraft, og at alle får mulighet til å videreutvikle kompetansen sin gjennom opplæring og studier.

Videre er det i arbeidet med regional plan for Hadeland valgt kompetanse som et av områdene det skal satses på i Hadelandsregionen.

Voksne deltidsstudenter sier de har et større læringsutbytte av å være student samtidig som de er i jobb, fordi de kan kombinere praksis og teori på en bedre måte enn om de som er heltidsstudenter. ”Det er viktig å være oppmerksom på at det ikke bare er ens egne holdninger, men også familiens og i noen grad arbeidsplassens holdninger som har betydning for om voksne begynner på studier eller ikke. Med dette stiller de spørsmål om en slik anerkjennelse bør ha konsekvenser for hvordan vi tenker når vi markedsfører studier i fremover. Kanskje bør vi i større grad tenke ”den studerende familie” og ”den lærende organisasjon” – ikke bare enkeltindivid? Hvis ja på disse spørsmålene, så bør samarbeidet med næringslivet videreutvikles slik at dette blir ivaretatt. Spørsmålet blir da hvordan bør det gjøres?” (Kristiansen, 2011)

Professor Gunner Grepperud sier i sin doktoravhandling *Fleksibel høgskoleutdanning på universitets- og høgskolenivå, forventninger, praksis og utfordringer*, at et regionalt kompetanseløft er avhengig av tre funksjoner:

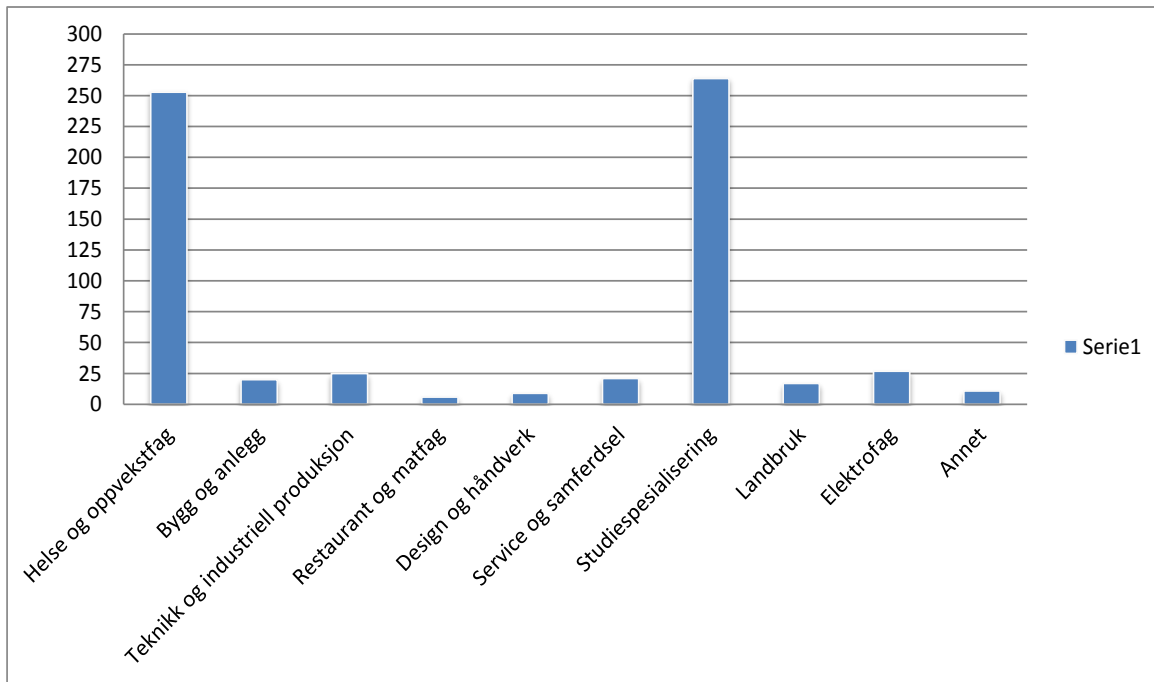
Megler (Kartlegge, forhandle, informere, sikre adm gjennomføring)

Møteplass (Støttestruktur rundt selve undervisningssituasjonen)

Motor (Nye målgrupper, gi relevante tilbud, integrere utdanningsinnsatsen i den øvrige regionale utviklingen både i tanke og handling)

Innenfor videregående opplæring for voksne har Karriere Oppland og Karrieresenteret Opus Hadeland lykkes best med kompetanseutvikling innenfor offentlig sektor, noe type studier og antall studenter viser.

Nedenfor vises oversikt over antall voksne som har deltatt på videregående opplæring i regi av Karrieresenteret Opus Hadeland fra 2009 – 2012.

Antall voksne deltakere innen videregående opplæring i Hadelandsregionen 2009-2012 sortert etter programområde

Som figuren over viser så har aktiviteten på desentrale studietilbud for voksne innen videregående opplæring i Hadelandsregionen vært størst innenfor programområdet helse og sosialfag, og fag til generell studiekompetanse. Innen bygg og anlegg som dette prosjektet handler om, viser oversikten at det i de siste fire årene har vært til dels lite aktivitet innen videregående opplæring for voksne. Etterspørsel etter videregående opplæring for voksne registreres ved at den enkelte voksne søker videregående opplæring ut fra ønsket sluttkompetanse. Opplæringstilbud som settes i gang baserer seg i neste omgang på voksne rettighetssøkeres søknad om opplæring. Med voksne rettighetssøkere menes voksne som er 25 år eller eldre, som ikke har fullført videregående opplæring tidligere.

Etterspørsel etter desentral Fagskoleutdanning har i stor grad vært ettårige videreutdanninger for fagarbeidere innen helsefag. Innen høgskole og universitet har etterspørselen og tilbud på desentrale studier i stor grad vært profesjons og grunnutdanninger som sykepleier, vernepleier, grunnskolelærer, førskolelærer, pedagogikk, organisasjon og ledelse osv. Tabellene nedenfor viser aktivitet innen Høgere utdanning i Karriere Oppland fordelt på Karrieresentrene i regionene i 2013. (Melding om aktivitet og kvalitet 2013, s. 77)

7.3.2 Høyere utdanning

	Nord-Dalen	Midt-Dalen	Lillehammer	Gjøvik	Hadeland	Valdres	Totalt 2013	Totalt 2012
Høyere utdanning via Karriere Oppland 2013								
Sykepleier	40	2			33	26	101	82
Vernepleier	10	4					14	38
Grunnskolelærer	12	8			6	3	29	25
Førskolelærer					3	5	8	47
Lederutdann. Helse/oms.						20	20	59
Studiesenteret.no	30	16	45	52	11	28	182	183
TOTALT	92	30	45	52	53	82	354	434
Desentrale studier i samarbeid med Fagskolen Innlandet	3	8	30			4	45	32

Studiene er tilrettelagt som fleksible studier i samarbeid med Fagskolen i Gjøvik og aktuelle høyskoler som har det faglige ansvaret. Studiene legges opp i en kombinasjon av lokale samlinger med forelesning på videokonferanse, samlinger på campus og nettstøttet undervisning. Innen etter og videreutdanninger og kortere kurs har etterspørselen i hovedsak vært fra større bedrifter og kommunal sektor.

Kompetanseutvikling er og ser ut til å bli en viktig faktor videre, blant annet knyttet til konkurranse om kvalifisert arbeidskraft. En velutdannet befolkning er en av de viktigste forutsetningene for økt velstand og livskvalitet. For å imøtekomme dette, må det legges til rette for desentral utdanning – sett i lys av mulighet for livslang læring og at utdanningsnivået i regionen fortsatt er lavt i landsmålestokk.

Igangværende studier og prosjekt driftes med kommunenes andel pr år.

For å arbeide med å avdekke behov, legge til rette for nye studier med meglings-, motivasjonstiltak og møteplass, er det behov for finansiering. Høyere utdanning gir ikke noe økonomisk bidrag ved desentrale studier, derfor må regionen dekke det selv.

Videre mener vi det er et behov for å arbeide regionalt med å kartlegge behov for desentral utdanning, dette som et grunnlag for å megle studier fra Fagskolen innlandet, og aktuelle høyskoler. I denne forbindelse foreslår vi at det arbeides med å avdekke kompetansebehov i samarbeid med kommuner og regionens arbeidsliv som grunnlag for å utarbeide en kompetanseplan.

Planen bør inneholde tallmateriale som viser behov i antall personer med aktuell utdanning, og en framskrivning i tid knyttet til alder på ansatte i ulike sektorer for å imøtekomme behov ved naturlig avgang pga alder. Det bør etableres nettverk hvor kompetansebehov settes på dagsorden, og det utvikles et system for å registrere behov.

Regioner med gode data på behov, vil vinne «kampen» om desentrale studier. Førskolelærerstudiet som er gjennomført på Hadeland, avsluttet sommeren 2013 er et godt eksempel på det. Et annet eksempel er grunnskolelærer 1-7 som tilbys Hadelandsregionen fra Høgskolen i Hedmark i 2014. Medlemskap i studiesenteret.no foreslås dekket av prosjektet, som tidligere da medlemskapet er inngått på vegne av kommunene. Det gir studietilbud som er relevante for regionens innbyggere og virksomheter.

Vi ønsker derfor i dette prosjektet å legge hovedvekten på kompetanseutvikling i samarbeid med et utvalg av regionens arbeidsliv.

2 Hovedmål

Utvikle og legge til rette for målrettet kompetanseutvikling for voksne i regionen. Tilføre nåværende og framtidige bedrifter ny kompetanse - for å utvikle nye arbeidsplasser og derigjennom beholde og videreutvikle kompetansen i regionen.

2.1 Mål

Prosjektet skal bidra til å:

- Videreutvikle samarbeidet med regionalt arbeidsliv om kompetanseutvikling
- Utarbeide oversikt over regionalt kompetansebehov
- Utvikle nettverk og opplæringstiltak i henhold til definert behov
- Videreføre eksisterende aktiviteter
- Avklare hvordan virksomheten kan videreføres i varig drift etter at prosjektperioden er over.

3 Organisering av prosjektet

Prosjektet gjennomføres etter PLP – metodikken, og det opprettes styringsgruppe for prosjektet. Regionkoordinator Sigmund Hagen er prosjektansvarlig (PA). John Kristiansen, Daglig leder i Karrieresenteret Opus Hadeland er prosjektleder (PL) i 35 % stilling for prosjektperioden. Regionkoordinator er leder av styringsgruppa.

3.1 Styringsgruppas sammensetning

Styringsgruppa for prosjektet / regionalt kompetanseutvalg:

Navn:	Arbeidssted:
Hagen Sigmund	Regionrådet, leder av styringsgruppa
Kristiansen John	Karrieresenteret Opus Hadeland, prosjektleder
Torkel Aas	Styreleder Opplæringskontor - Håndverk og industrifag Hadeland
Dagfinn Edvardsen	Hadelandshagen

Medlem i styringsgruppa for prosjektet, er medlem i regionalt kompetanseforum for Hadeland. Regionalt kompetanseforum er et rådgivende organ for Karrieresenteret Opus Hadeland, sammensatt med deltakere fra regionalt næringsliv og offentlig forvaltning. Møtene i styringsgruppa gjennomføres i tilknytning til møter i regionalt kompetanseforum.

3.2 Økonomi

Prosjektet finansieres med en andel fra kommunene Lunner, Gran og Jevnaker og tilskudd fra Regional Partnerskapsavtale. Avtale med kommunene av 2010 videreføres og kommunene bidrar med kr. 30.000,- pr. kommune som et årlig tilskudd til prosjektet.

3.3 Budsjett

Utgifter pr år:

Lønn og sos utgifter prosjektleder	295.000,-
Avtale www.studiesenteret.no	60.000,-
Reise, diett, deltakelse seminarer	20.000,-
Kontorhold/annonser	20.000,-
<u>Totale kostnader pr år</u>	<u>395.000,-</u>

Finansiering:

Kommunene (3 x 30.000,-)	90.000,-
Videokonferanse www.studiesenteret.no	25.000,-
Regional partnerskapsavtale	280.000,-
<u>Totalt pr år</u>	<u>395.000,-</u>

Tilskudd fra regional partnerskapsavtale – kr. 280.000,-

Kr. 90.000,- er halvpart av kostnader i avtale fra 2010, mellom kommunene og Karrieresenteret Opus Hadeland. Kr. 60.000,- er medlemskontingent i avtale med www.studiesenteret.no for å ha tilgang til desentrale studietilbud gjennom nettverket.

4 Planlagte aktiviteter

Det er viktig at det fortsatt tas et regionalt ansvar for å dekke regionens behov for kompetanseutvikling også i tiden fremover. Som tidligere nevnt så har fokus på næringslivet ikke vært tilfredsstillende. Prosjektet er et tiltak for å videreutvikle et samarbeid med regionens næringsliv og imøtekomme deres kompetansebehov. I tillegg vil drift av igangsatt aktivitet ivaretas.

4.1 Nye aktiviteter

- Kartlegging og koordinering av regionens behov for opplæring for voksne
 - ⇒ Oppsøkende virksomhet for å være i dialog, skape relasjoner og definere behov for kompetanseutvikling. Gjennomføre prosesser for å kartlegge behov for studier i et utvalg bedrifter og kommunene i regionen.
 - ⇒ Aldersstatistikk i sektorer eller bransjer som grunnlag for å ”shoppe” og planlegge studietilbud i samarbeid med aktuelle høgskoler
- Kompetanseutvikling i samarbeid med næringslivet
 - ⇒ Utvikle og tilby opplæring som etterspørres
 - ⇒ Tilby kortere kurs innen for eksempel språk, IKT
 - ⇒ Basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) – opplæring for personer i arbeidslivet innen IKT, lesing, skriving, hverdagsmatematikk
 - ⇒ Meglerfunksjon innenfor fag og høgskoletilbud

- ⇒ Gjennomføre relevant forskning innen et utvalg små og mellomstore bedrifter i regionen for å få kunnskap om hva ledere av små og mellomstore bedrifter tenker om kompetanseutvikling. Sees i sammenheng med prosjekt initiert av Universitetet i Tromsø v/ Gunnar Grepperud m.fl.
- ⇒ Tilby bruk av videokonferanse for kommuner og næringsliv til møter og kurs.
- Nye studier på høyere nivå

Det utarbeides plan med tiltak som godkjennes av styringsgruppen for prosjektet.

4.2 Videre drift av igangsatte aktiviteter i regi av avtale med kommunene

Følgende regionale aktiviteter videreføres:

- igangværende regionale prosjekter:
 - ⇒ Skolesektor – ”Læringsmiljø Hadeland”, videreføres ut 2016
- igangværende desentralisert fag og høgskoleutdanning
 - ⇒ Sykepleierstudium, Høgskolen i Gjøvik
 - ⇒ Grunnskolelærerstudium, Høgskolen i Telemark
 - ⇒ Førskolelærerstudium, Høgskolen i Telemark
 - ⇒ Grunnskolelærerstudium, Høgskolen i Hedmark (oppstart H14)
 - ⇒ Studier gjennom www.studiesenteret.no
- videre medlemskap og markedsføring av studietilbud i www.studiesenteret.no

PROSJEKT HADELANDSBONDEN 2020 – VIDEREFØRING I 2014.

TEMA: KOMPETANSEHEVING OG UTVIKLINGSARBEID INNEN LANDBRUKET

PROSJEKTBSKRIVELSE:

Bakgrunn - Litt om hva som har skjedd i prosjektet Hadelandsbonden 2020, i perioden 2011-13

Landbrukets Fagråd har gjennomført et tre-årig prosjekt i perioden 2011-13 med mål om å øke kompetansen innfor landbruksnæringa, øke statusen og bedre omdømmet for næringa, sikre rekrutteringa og engasjere kvinner innfor landbruket.

Det har vært arrangert mange ulike faglige møter innfor mange produksjonsgreiner, som har vært med på å øke kompetansen i denne perioden. Gjennom arrangering av flere store fellesmøter for landbruket med både faglig og sosial profil, hvor man har fått snakket opp landbruket, har man bidratt til å øke fellesskapsfølelsen og trolig også statusen innen næringa. Det har også vært produsert flere brosjyrer med program for aktiviteter og med presentasjon av ambassadører innen landbruket, og det har vært produsert banner med logo for prosjektet. Dette har også bidratt positivt i statusbyggingsarbeidet.

Innafor rekruttering, har vi arrangert to kurs for unge og nye i landbruket med informasjon om framtidige muligheter innfor landbruk og grønt entreprenørskap, og vi har drevet PR for desentralisert voksenagronomkurs i Oppland. Tolv hadelendinger har gjennomført denne utdanninga i perioden. Vi har også arrangert et avløserkurs for ungdom og nye avløsere.

For kvinner har det vært arrangert flere møter for å samle og bevisstgjøre kvinner innfor landbruket. Man har prøvd å få fram viktigheten av å engasjere seg i landbruket enten som gardbruker eller som støttespiller for en gardbruker.

Gjennom prosjektet har også landbruket blitt en del av Hadelandskonferansen som har vært arrangert i 2012 og 13. Konferansene har bidratt både til kompetanseheving og til en bedring av omdømmet for landbruket, mener vi. Det samme gjelder også for deltakelse med landbruksstand på Hadelandsmessa et par år.

Innsatsområder/planer for 2014

Målet for prosjektet i 2014 er å motivere unge til å overta gardsbruk, øke kompetansen hos nye og etablerte gardbrukere og skape gode nettverk - som kan gjøre at man beholder og rekrutterer folk inn i næringa, og man ønsker å rekruttere flere inn i produksjon av lokal mat på Hadeland.

- Rekruttering/motivering av unge inn i landbruket.
Det er et mål å få yngre generasjoner til å satse på landbruket på Hadeland, slik at vi får et aktivt landbruk og matproduksjon på Hadeland også i framtida.
Det er arrangert en felles samling for unge og nye i landbruket i mars 2014 på Braastad Gaard med 34 deltakere. Målet var å inspirere og motivere unge til å satse på landbruket

framover. Evalueringa av samlinga viste at dette var et vellykket arrangement med faglig input, mye inspirasjon og en del nettverksbygging. Samlinga skal følges opp med ulike typer gardsbesøk hos noen som har satset innen ulike produksjoner både m.h.t. husdyr og planteproduksjon. Og det skal tilbys rådgiving innen ulike produksjoner og eventuelle samlinger dersom det melder seg interesse for visse temaer innen tilleggsnæringer. Det er nylig sendt ut en spørreundersøkelse til 110 personer for å kartlegge ønskene for videre rådgiving.

- **Kompetanseheving og nettverksbygging.**

Landbruket står overfor store utfordringer innen økonomi, klimatiske endringer, til dels mangel på agronomisk kompetanse, lange arbeidsdager, mangel på gode avløserordninger m.m. Det er derfor viktig å bidra til å «løfte» og forsterke landbruksnæringa gjennom faglige og nettverksbyggende arrangement. Det har blitt arrangert og skal arrangeres faglige og nettverksbyggende møter for landbruket i 2014. I februar ble det arrangert ett større faglig og sosialt fellesmøte for hele landbruket på Hadeland. Her var det gode muligheter for nettverksbygging og felles oppløfting for yngre og eldre innen næringa. Det blir også arrangert andre faglige og nettverksbyggende møter og samlinger innen produksjoner som korn, potet, sau og storfe. Blant annet planlegges det en studietur til Sverige for storfeprodusenter til høsten. Vi mener at det å ha gode fagmiljøer for de etablerte gardbrukerne også vil virke positivt inn på rekrutteringa.

- **Kurs om lokal mat på Hadeland.**

Det er både på nasjonalt, fylkes- og på regionalt nivå nedfelt et ønske om å øke produksjon og omsetning av lokal mat, produsert og/eller videreforedlet i den lokale bygd. Landbrukskontoret for Hadeland har i samarbeid med Landbrukets Fagråd – faggruppe mat, utviklet en lokal strategi for hvordan man skal videreføre arbeidet med lokal mat fra Hadeland framover. Som en del av denne strategien ønsker man å arrangere et kurs om lokal mat på Hadeland i 2014. Formålet med dette kurset er å rekruttere flere inn i produksjon av lokal mat på Hadeland. Kurset er utviklet i et samarbeid mellom faggruppe mat i Landbrukets Fagråd, Landbrukskontoret for Hadeland og Fylkesmannen i Oppland. Kurset er planlagt over fire kvelder i 2014, samt en studietur. Dette vil bli holdt for å motivere, inspirere og opplyse, og vil være både teoretisk og praktisk. Temaene vil omfatte noe av dette: Råvaren - fra jord til mat; Videreforedling - fra mat til produkt; Salg/Distribusjon - fra produkt til forbruker; Forbrukeren - fra forbruker til mat på bord.

Budsjett for prosjektet i 2014

Administrative kostnader	
Lønn	158 000
Kontorhold	5 000
Forbruksmateriell	5 000
Innleie konsulenter (foredragsholdere)	98 000
Reiser, transport, opphold (servering på fagmøter/kurs)	136 000
Annet (markedsføring)	25 000
Sum	427 000

Finansiering av prosjektet i 2014

Egeninnsats	45 000
Egne midler	38 000
Deltakerbetaling	64 000
BU-midler	90 000
Partnerskapsmidler fra 2013 og 14 (Regionrådet)	190 000
Sum	427 000

22.05.2014 Anne Okkenhaug Bentsen

Dok dato: 23.05.2014

Dok nr: 11/00599-11

Prosjekt Turkart Hadeland - Endringer i forhold til opprinnelig prosjektbeskrivelse og søknad om utbetaling av deler av tidligere bevilgede midler fra Regionrådet

Til:

Regionrådet for
Hadeland/Sigmund
Hagen

Fra:

Else Hagen Lyngstad

Kopi:

Kultur/Tommy Jensen

Viser til møte av 13.05.14 vedr. prosjekt Turkart Hadeland og de planlagte endringene arbeidsgruppa har foreslått i forhold til opprinnelig prosjektbeskrivelse, oversendt i epost av 2. april d.å.

Bakgrunn:

Prosjektbeskrivelse med kostnadsoverslag og framdriftsplan ble utarbeidet i 2010 og det ble på bakgrunn av denne søkt om midler fra Regionrådet. Prosjektet var i utgangspunktet et felles tiltak for alle tre hadelandskommunene og i følge prosjektbeskrivelsen var planene, i tillegg til hovedmålsettingen om å få oppdaterte WEB-kart med forslag til ulike nærturer på turstier, gang- og sykkelveger, gutuer o.l. og barnetråkk-registrering, at turrutene skulle skiltes og at det evt. som sluttprodukt for prosjektet skulle trykkes kart. Prosjektet ble i årene 2010-2012 bevilget til sammen kr 300 000 fra Regionrådet.

Så langt er det ikke søkt om utbetaling av midler fra Regionrådet. Det er sendt inn årsrapport for årene 2011 og 2012, som viser at kommunene samlet har benyttet i overkant av kr 340 000 til prosjektet. Dette omfatter utgifter til oppgradering av kommunenes WEB-kart, administrasjonskostnader for registrering/utlegging av turer på WEB-kartet og tilskudd til frivillige lag/foreninger som har foretatt GPS-registreringer. Kostnadene ved oppgradering av WEB-kart har kommet alle tre kommunene til gode, mens de resterende kostnadene i all hovedsak har vært knyttet til Lunner og Gran kommuner. Dette fordi Jevnaker har ønsket, men ikke klart å prioritere deltagelse i prosjektet på samme måte som de to andre kommunene. Det ble i 2013 gitt endelig beskjed om at de ikke kunne delta i det videre arbeidet.

Behov for endringer ift prosjektbeskrivelsen:

I følge opprinnelig kostnadsoverslag var en av de større postene i prosjektet skilting. I dag ser vi at dette ikke er det mest hensiktsmessig for vårt prosjekt. I tillegg til kostnader ved etablering vil dette også medføre behov for budsjettmidler til drift og vedlikehold. Vi ønsker derimot fortsatt å trykke kart over de registrerte turene i Lunner og Gran kommuner, men i stedet for skilting ønsker vi å få

GRAN KOMMUNE

etablert en App for mobilbrukere hvor registrerte turruter lastes inn. Denne appen skal omfatte turrutene som til nå er registrert i Lunner og Gran, men det er også muligheter for at Jevnaker kan gå inn om de ønsker det ved et senere tidspunkt. Vi ser også for oss mulighetene for at denne appen kan koble registrerte kulturminner opp til turrutene, og kommunens fagperson på dette feltet er sterkt inne i prosessen med etableringen. Det har vært gjennomført møte med firmaet TurApp AS, som leverer et produkt som vi ser dekker de behovene vi har. Planene er diskutert i arbeidsgruppa for prosjekt Turkart Hadeland og vi er enige om at vi ønsker å slutføre prosjektet med å trykke kart og etablere en TurApp Hadeland.

Friluftslivets år 2015

Det er besluttet på nasjonalt plan at 2015 skal markeres som Friluftslivets år. Vi ønsker derfor å kunne benytte utgivelser av kart og ikke minst etableringen av TurApp Hadeland som Lunner og Gran kommuners hovedmarkering av dette. Turappen satser vi på skal være «oppe og gå» til januar 2015, mens kartene ønsker vi å trykke opp nå i 2014. De vil likevel være en viktig del av den innsatsen kommunene gjør for legge til rette for friluftsliv.

Kostnader:

Trykking av kart – det er innhentet priser på trykking av karthefter. Pris totalt er oppgitt til kr 51 800 eks. mva. i tillegg kommer utlegg til oppsett osv. Totalt kr 75 000.

TurApp Hadeland – pris for TurApp totalpakke er på kr 97 000 eks. mva. Det må i tillegg påregnes ca. kr 25 000 i kostnader ved assistanse/opplæring. Totale investeringskostnader kr 150 000. Kommunene må selv bære årlige lisenskostnader, ca. kr 30 000 pr. år.

Vi søker dermed om å få godkjent omsøkte endringer i prosjektplanen og at det utbetales kr 225 000 av tidligere bevilgninger fra Regionrådet for trykking av kart og etablering av TurApp Hadeland. Det vil ikke bli søkt om ytterligere midler til prosjektet som avsluttes med disse etableringene.

Med hilsen
Prosjektgruppa for prosjekt Turkart Hadeland

v/Else Hagen Lyngstad
Prosjektansvarlig

Arkivsak-dok. 11/02388-3
Saksbehandler Elisabeth Raastad Kjørven

Saksgang Møtedato
Regionrådet

Temakart Hadeland - Bruk av partnerskapsmidler 2012

Innstilling:

I tråd med forutsetninger innarbeidet i Partnerskapsavtale mellom Oppland fylkeskommune og kommunene på Hadeland og Regional handlingsplan for Hadeland 2012, bevilges 100 000 kr til prosjektet Temakart Hadeland.

Saksdokumenter

Prosjektbeskrivelse Temakart Hadeland
Årsrapport for 2011 Temakart Hadeland
Reg.rådssak 34/10 og 24/11
Regional handlingsplan for Hadeland 2012

Vedlagt

Ja
Nei
Nei
Nei

Saksopplysninger:

Allerede i 2003, ved utarbeidelse av Fylkesdelplan for Hadeland 2004 – 2015 ble temakart for Hadeland satt på dagsorden. Utarbeidelse av slike kart er innarbeidet i planen, men da som et større prosjekt som også skulle omfatte biologisk mangfold, landbruksområder, kulturminner, kulturlandskap og vassdrag. Av ulike årsaker har det ikke vært mulig å realisere et slikt stort fellesprosjekt.

Det har vært stor interesse for å få arbeidet med temakart i igangsatt, og allerede i 2009 tok kulturkontoret kontakt med regionkoordinator ang. dette. Utfordringen med å få prosjektet i gang er nærmere redegjort for i saker som tidligere er lagt frem for regionrådet (sak 34/10 og 24/11). Prosjektet har mottatt til sammen 200 000 kr i regionale partnerskapsmidler fordelt på årene 2010 og 2011.

Målet med prosjektet er å kunne tilby innbyggere og tilreisende oppdaterte WEB-kart over turstier, gang- og sykkelveger, gutuer mv. I dette arbeidet ligger også kartlegging gjennom "Barnetråkk", som vil være nyttig i.f.t. kommunenes planarbeid. (Barnetråkk er en metode for medvirkning og bedre planlegging for barn og unge. Barn og unge registrerer selv sine skole- og fritidsveier, områder for opphold og lek, steder de liker og misliker og hvilke fysiske forandringer de ønsker seg i nærområdene).

En ønsker å få synliggjort turmuligheter i nærheten av boområder og aktuelle "grønne korridorer" fra boområdene og ut i marka/skogsområdene.

Regionrådet for Hadeland Rådhusvegen 39, 2770 Jaren Telefon 61 33 84 00 Faks 61 33 85 74 post@regionhadeland.no www.regionhadeland.no

Som det går fram av vedlagt prosjektplan er rådmannsgruppa styringsgruppe for prosjektet og prosjektleder er Else Hagen Lyngstad ved kulturkontoret for Lunner og Gran. Det er dannet en prosjektgruppe med to representanter fra hver kommune. I tillegg har den enkelte kommune lokale arbeidsgrupper.

Prosjektbeskrivelsen viser tydelig hvordan prosjektet er forankret i kommunal planlegging. Prosjektet er tverrfaglig med medvirkning fra: helse, kultur, teknisk, plan, skole m.fl. – samt at det forutsettes et tett samarbeid med frivillige lag/foreninger (Hadeland Turlag, idrettslag, velforeninger m.fl.). Prosjektbeskrivelsen inneholder også oversikt over aktuelle samarbeidspartnere. Regionrådet har mottatt årsrapport for 2011 og har blitt orientert om arbeidet av prosjektleder.

Arbeidet så langt

Kommunene er på ulike nivåer i forholdt til å opparbeide turruter som er tilgjengelige via WEB- kart. I Gran kommune er nå flere ruter tilgjengelige via Gran kommunes hjemmeside. Under linken «Ut på tur på Hadeland» finner en kart med inntegnede turruter og en beskrivelse av turen. Se <http://www.gran.kommune.no/Gran-kommune/Enheter/Kulturkontoret-for-Lunner-og-Gran1/Idrett-fysisk-aktivitet-og-friluftsliv/Turkart-Hadeland/> Sammen med turrutene finner en også linker til andre aktuelle hjemmesider som for eksempel Skiforeningen, Pilegrimsleden, DNT/Ut på tur m.fl.

Lunner kommune er også godt i gang med å registrere turruter, men foreløpig er ikke rutene tilgjengelige via Lunner kommunes hjemmeside. I Lunner kommune ble «Barnetråkk» gjennomført i 2011. Dette er foreløpig bare gjennomført i denne kommunen. Det er opparbeidet et samarbeid med Hadeland Turlag som går opp rutene for Gran og Lunner. Landbrukskontoret for Hadeland er også en viktig samarbeidspartner. Grunneiere informeres og gir samtykke dersom merkede ruter går tett på bebyggelse/gårdstun.

Jevnaker kommune er foreløpig i oppstartsfasen. De har startet igangsatt registrering av turruter og målet er at disse skal være tilgjengelige med beskrivelser i løpet av sommeren. Kommunen har også et samarbeid med Jevnaker Idrettsforening for å registrere turrutene.

Videre arbeid

Arbeidet med å opparbeide turruter vil fortsette i alle tre kommunene. Det vurderes også å utarbeide et hefte med kart og beskrivelser mot slutten av prosjektperioden. Dette vil avhenge av om det er igjen midler i prosjektet. Prosjektet er planlagt og gjennomført med bruk av partnerskapsmidler i fire år med følgende beløp; 50 000 kr, 150 000 kr, 100 000 kr og 200 000 kr. Arbeidet er forventet avsluttet i 2013.

I tillegg til partnerskapsmidler og egeninnsats/kommunale midler, ble prosjektet i fjor innvilget 200 000 kr i skjønnsmidler fra Fylkesmannen. Disse midlene er ikke bevilget til dette prosjektet alene, men til et samarbeid med arbeidet med å utvikle en "Regional natur- og kulturminneplan for Hadeland". En ønsker gjennom dette samarbeidet å bidra til få befolkningen mer fysisk aktive ved å bruke turmulighetene i nærområdene, og samtidig bli gjort oppmerksom på de natur- og kulturminner regionen har.

Vurdering:

Prosjektet Temakart for Hadeland er godt forankret som et prosjekt som omfatter alle kommunene på Hadeland. Prosjektet framstår som verdifullt i et folkehelseperspektiv, det kan bidra til trivsel og bolyst både for kommunenes egne innbyggere og for tilreisende. En ser det som viktig at kartene gjøres tilgjengelige via flere aktuelle hjemmesider. Dette vil i stor grad kunne øke bruken av turrutene.

En vil også tilrå at det utarbeides brosjyrer med kart og beskrivelser. Mange vil trolig ha glede av disse.

Regionrådet har i Regional handlingsplan for 2012 avsatt 100 000 kr til prosjektet i år. Det innstilles på at disse midlene stilles til disposisjon.

Regionrådet for Hadeland
Rådhusvegen 39, 2750 Gran
Ved Sigmund Hagen
sigmund.hagen@gran.kommune.no

Gran 23.05.2014

Søknad om støtte til Hadelandsmessa, 2014, 2015 og 2016.

1. Søker:

Hadelandshagen AS
Storgata. 15, 2750 Gran
Postboks 13, 2711 Gran

Kontaktperson: Dagfinn Edvardsen

Mobil: 90889767 **Mail:** dagfinn.edvardsen@hadelandshagen.biz

Web: www.hadelandshagen.net

2. Bakgrunn:

Hadelandsmessa har blitt arrangert av Hadelandshagen AS to ganger tidligere på Gran (2012, 2013), og har vært et vellykket arrangement, med over 5.000 besøkende. På messa har Hadeland næringsliv, organisasjoner og offentlige etater/instanser fått vist seg frem, og vi har fått meget gode tilbakemeldinger fra samtlige aktører og besøkende. I fjor satte vi ny rekord med 110 utstillere.

3. Utvikling

Hadelandsmessa er kanskje den viktigste og største markedsføringskanalen vi har her på Hadeland for Hadelandsregionen. Vi tror den drar med seg næringslivsvekst, boligetterterspørsel, befolkningsøkning etc.

I fjor hadde messa 160.000,- kr i billettinntekter og overskuddet ble på 45.000,- kr.

Vi er allerede godt i gang med planleggingen av Årets messe. Selv om vi har godt besøkstall, fornøyde organisasjoner og ikke minst fornøyde besøkende, så ønsker vi at arrangementet skal videreutvikles. Vi ser for oss at det kan være mulig å få til en dobling av antall besøkende i løpet av en tre års periode.

For å øke antallet besøkende har vi bla vurdert ulike områder/temaer for å finne frem til hva som best kan bygge opp under den tradisjonelle messa. Vi tror at ved å øke tilbudet av aktiviteter, foredrag og stands så vil messa bli mer attraktiv. For messa i 2014 har vi også satt i gang prosjektet «jakt, fiske og friluftsliv», da vi mener dette ligger god forankret i

Hadelandskulturen og at dette derfor bygger godt oppunder profilen på messa. Vi ser for oss at dette bli en slags «messe i messa» med div aktiviteter og salg.

Vi ønsker at Hadelandsmessa skal være et økonomisk lavterskeltilbud for alle i familien uavhengig av familiens økonomi. Et alternativ eller bidrag til å øke antallet besøkende vil derfor være å gi helt eller delvis fri adgang. Dette mener vi vil stimulere til økt besøk, men dette vil bli vanskelig økonomisk, da vi ved helt fri adgang mister 160.000,- kr inngangspenger.

4. Hva det søkes om:

For at Hadelandsmessa skal bli den katalysatoren vi håper og tror for Hadelandsregionen søker vi herved om 160.000 kr pr år, til å gjennomføre Hadelandsmessa 2014, 2015 og 2016.

Vi håper på et positivt svar

Med vennlig hilsen

Dagfinn Edvardsen

Regional plan for Hadeland

2014 – 2021

Utkast 13. juni 2014

Innhold:

1. Bakgrunn og mål.....	4
2. En del av Osloregionene – i Oppland.	6
3. Gjennomgående tema - Utgangspunkt for videre planlegging.....	8
3.1 Barn og unge	8
3.2 Klima, miljø og energi	9
3.3 Universell utforming	10
3.4 Folkehelse	11
3.5 Samfunnssikkerhet og beredskap.....	12
4. Våre fortrinn.....	14
4.1 Randsfjordsområdet	14
4.2 Hadelands historie	14
4.3 Tettstedsutvikling	15
5. Bo-perspektivet	16
5.1 I dag.....	16
5.2 I framtida	16
5.3 Mål	17
6. Tettstedutvikling	18
6.1 I dag.....	18
6.2 I framtida	18
6.3 Mål	19
7. Kompetanse	21
7.1 I dag.....	21
7.2 I framtida	22
7.3 Mål	23
8. Næringsutvikling - arbeidsplasser	24
8.1 I dag.....	24
8.2 I framtida	25
8.3 Mål	27
9. Kommunikasjon og transport	28
9.1 I dag.....	28
9.2 I framtida	29
9.3 Mål	30
10. Arealbruk.....	31
10.1 I dag.....	31

10.2	I framtida	31
10.3	Mål	32
11.	Retningslinjer for arealbruk	34
12.	Handlingsprogram.....	39
12.1	Tiltak: En del av Osloregionen i Oppland	39
12.2	Tiltak: Våre fortrinn.....	39
12.3	Tiltak: Bo-perspektivet.....	40
12.4	Tiltak: Tettstedsutvikling.....	40
12.5	Tiltak: Kompetanse	41
12.6	Tiltak: Næringsutvikling - arbeidsplasser	41
12.7	Kommunikasjon og transport	42
12.8	Tiltak: Arealbruk.....	43

1. Bakgrunn og mål

Hadeland er den sørligste delen av Oppland fylke og består av kommunene Gran, Jevnaker og Lunner.

Samarbeidet mellom kommunene i regionen har lange tradisjoner. Helt siden generalplanarbeidet på 60-tallet har kommunene samarbeidet om felles utfordringer og oppgaveløsninger.

I regionen er det mange interkommunale samarbeidsordninger og et godt etablert samarbeid gjennom Regionrådet for Hadeland.

Tidligere planer:

Det har to ganger tidligere blitt utarbeidet fylkesdelplaner for denne delen av fylket.

- Fylkesdelplan for Hadeland 1995 – 2010, ble vedtatt av fylkestinget i desember 1994 og godkjent av Miljøverndepartementet i februar 1996.

Utgangspunktet for dette planarbeidet var vedtak om etablering av hovedflyplass for Østlandet på Gardermoen.

- Fylkesdelplan for Hadeland 2004 – 2015, ble vedtatt av fylkestinget i desember 2003 og godkjent av Miljøverndepartementet i mai 2004.

Denne planen hadde hovedfokus på: boligutvikling – oppvekstvilkår –

pendling/arbeidsplassdekning – kompetanse/næring – arealbruk og transport.

Planen har i tillegg et handlingsprogram med tiltak relatert til temaene over. Disse er i det alt vesentlige fulgt opp, for en stor grad finansiert med midler fra partnerskapsavtale mellom Oppland fylkeskommune og kommunene.

Behov for ny regional plan.

Siden tidligere planer er gamle, og handlingsprogram i stor grad gjennomført, har det i lengre tid vært behov for å oppdatere det regionale plandokumentet for Hadeland.

Skal kommune på Hadeland framstå som attraktive for bosetting og næringsutvikling er en avhengig av å finne gode fellesløsninger på tvers av kommunegrenser. Avstandene på Hadeland er små.

Arealdisponering og etablering i en kommune får ofte konsekvenser for nabokommunen.

Mange utfordringer kan ikke løses innenfor rammene av kommunal planlegging, men krever løsninger hvor kommunal og regional planmyndighet finner fram til felles løsninger.

Ambisjonen er at Regional plan for Hadeland skal gi strategiske føringer for samfunnsutviklingen i regionen innenfor de tema planarbeidet konsentrerer seg om.

Planstatus

Planarbeidet kunne vært gjennomført som interkommunalt plansamarbeid. Den regionale forpliktelsen hadde da vært mindre tydelig.

For Oppland fylke og for Regionrådet for Hadeland som tok initiativet til planarbeidet, har det vært viktig å gi planen regional status, slik at den blir lagt «til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen». (Plan – og bygningsloven § 8-2).

Regional planstrategi for Oppland 2012 – 2016 er førende for planarbeidet. Planstrategien har følgende satsingsområder:

- Nærings- og stedsutvikling
- Kompetanse
- Samferdsel

Denne planen følger opp disse satsingsområdene, og beskrive hvilke konsekvenser disse har for denne delen av fylket.

Organisering av planarbeidet.

Forslag til planprogram ble vedtatt av fylkestinget i Oppland i juni i 2011.

Arbeidet ble igangsatt gjennom et breit anlagt oppstartsmøte.

Regionrådet for Hadeland har vært styringsgruppe for arbeidet, med ordførerne som arbeidsutvalg og bindeledd mellom styringsgruppe og prosjektleder.

Regionkoordinator Edvin Straume har vært prosjektleder for planarbeidet.

Til planarbeidet har det vært knyttet en fast arbeidsgruppe, med representanter fra kommunene og Oppland fylkeskommune.

I tillegg har det vært etablert arbeidsgrupper, med brei representasjon, med spesielt ansvar for kapitlene:

- Bo-perspektiv, Tettstedsutvikling, Arealbruk
- Kompetanse, Næringsutvikling – arbeidsplasser.

Det har også vært gjennomført medvirkningsmøter knyttet til temaene som omhandles i planen.

I tillegg er planarbeidet drøftet på to felles formannskapsmøter og på flere andre møter med relevante parter.

To eksterne fagmiljøer har vært engasjert. Disse har utarbeidet delrapportene:

- Areal- og transportanalyse for Hadeland.
Utarbeidet av Civitas AS i 2012.
Rapporten er et viktig utgangspunkt for kapitlene: 5. Bo-perspektiv, 6. Tettstedsutvikling, 7. Kommunikasjon og transport og 8. Arealbruk.
- Hadelandregionens fortrinn.
Utarbeidet av Vidar Vanberg, NIBR i 2011.
Rapporten er lagt til grunn for kapittel 4. Våre fortrinn.

Mål

Gjennom utarbeidelse av planprogrammet er følgende definert som mål for planen:

- **Planen skal legge til rette for felles ønsket utvikling på Hadeland.
Den skal bidra til at regionen blir et sted hvor det er godt å vokse opp, bo og drive næringsvirksomhet.**

2. En del av Osloregionene – i Oppland.

Nord for Oslo er det få regioner som har en så sentral plassering som Hadeland. Plassert midt mellom hovedstaden og Mjøsbyene, med hovedflyplassen på Gardermoen som nabo i øst og Ringerike i vest. Den sentrale plasseringen medfører også at det går to nasjonale transportkorridorer gjennom regionene:

- Korridor 2: Riksgrensen – Oslo m/forgreining nord for Oslo til Hokksund.
Med E 16 som transportåre i vår region.
- Korridor 6: Oslo – Trondheim.
Med Gjøvikbanene og Rv 4 som transportårer i region.

I tillegg kommer at jernbanestrekningen Oslo – Hønefoss, over Roa, er en del av transportkorridor 5 Oslo – Bergen når det gjelder gods.

Dette gir store vekst- og utviklingsmuligheter for regionen.

Et viktig formål med planen er å fremme tiltak som fører til at denne muligheten tas i bruk på en bærekraftig måte og som tjener de som bor på Hadeland.

Samtidig ligger regionen i et «grenseland». Hadeland er en del av Oppland fylke, men grenser til Oslo i sør, Buskerud i vest og Akershus i øst. Jevnaker er også en del av Ringeriksregionen, sammen med kommunene Hole og Ringerike i Buskerud.

Gran, Lunner og Jevnaker er de kommunene i Oppland med klart flest arbeidstakere som pendler ut av fylket, med Lunner som fylkets mest utpregede pendlerkommune. Fra denne kommunen pendler nesten 50 % av den yrkesaktive befolkningen til Oslo og andre kommuner utenfor fylket. Dette innebærer at Lunner er tettere integrert i Osloregionens arbeidsmarked enn mange av kommunene i Akershus.

Konsekvensen av dette er at Hadeland tilhører to bo- og arbeidsmarkedsregioner. (BA-regioner) Gran og Lunner tilhører BA-region Oslo, mens Jevnaker tilhører BA-region Ringerike.

En del av den funksjonelle Osloregionen

Hadeland er en del av den funksjonelle Osloregionen og kommunene har vært medlemmer av Samarbeidsalliansen Osloregionen siden jan 2006. Alliansen hovedmål er:

- Å styrke Osloregionen som en konkurransedyktig og bærekraftig region i Europa

Utviklingen på Hadeland henger nøye sammen med utviklingen i hovedstadsregionen. En konkurransedyktig og bærekraftig hovedstad vil gi vekst og utviklingsimpulser med stor betydning for regionen.

Det var derfor naturlig for kommunene å slutte seg til **Samordnet areal- og transportstrategi for Osloregionen**.

Her legges følgende strategier til grunn for areal- og transportutviklingen:

- Vekstkraften i Oslo skal utnyttes til beste for Osloregionen. Vekst i andre delregioner skal kunne avlaste vekst i Oslo som skaper problemer. Slik balansert vekst skal kunne skje ved en bolig- og næringsutvikling knyttet til de viktigste transportaksene for jernbane og veg. Utbygging bør konsentreres til byer og tettsteder. Grønne korridorer mellom dem skal opprettholdes.
- Det skal legges til rette for en flerkjernet utvikling av Osloregionen med mest mulig selvstendige byer og tettsteder med bosteder, arbeidsplasser, handel service og kulturaktiviteter i urbane sentra. Samspillet med landdistriktene skal ivaretas.
- Utbyggingsmønsteret skal ta utgangspunkt i raske, skinnegående kollektivmidler med stor kapasitet samt et godt vegsystem med god fremkommelighet for kollektivtrafikken.

Denne strategien er også lagt til grunn for planarbeidet. I de følgende kapitlene forsøker en å belyse hvilke utfordringer, forpliktelser og muligheter dette innebærer for regionen.

Gjennom regionrådet ønsker kommunene å spille en aktiv rolle i Samarbeidsalliansen Osloregionene. På denne måten vil regionen få innflytelse og tilgang til nettverk som vil være verdifulle for Hadeland.

«Hadeland – nært og naturlig»

er regionens slagord.

- Nært – viser til nærheten til hovedstadsområdet, hovedflyplass og det sentrale Østlandet. Det viser i tillegg til godt naboskap og nærhet mennesker imellom.
- Naturlig- refererer til regionens langvarige satsing på bioenergi og annen fornybar energi. Noe som førte til at kommune ble utnevnt til de første Grønne energikommunene i Norge og i dag er de eneste kommunene med felles klimapådriver. I tillegg refererer det til regionens gode naturkvaliteter, med et kulturlandskap av nasjonal betydning og Nordmarka, Romeriksåsen og Fjorda som nasjonalt kjente frilustsområder.

«Hadeland – nært og naturlig» er også regionens prosjekt for å synliggjøre og markedsføre Hadeland som attraktiv, grønn og bærekraftig region.

Prosjektet retter seg mot bosatte i Osloområdet, mobile og høyt utdannede arbeidstakere, bedriftsledere og gründere. I tillegg ønsker en at prosjektet skal føre til at egne innbyggere skal bli stolte av Hadeland og omtale regionen på en positiv måte. Egen kommunikasjonsstrategi er utarbeidet. Formålet med prosjekter er å bidra til at:

Hadeland blir den mest attraktive tilflyttings- og etablererregion på Østlandet for den som vil leve i takt med naturens bæreevne.

Oppland +

«Hadeland – nært og naturlig» sammenfaller også med fylkeskommunens kommunikasjonsprosjekt, Oppland+. Det ligger godt til rette for synergier for vekst og utvikling mellom disse prosjektene.

Oppland+ er et arbeid med basis i mange gode historier og eksempler; om mangfoldet og mulighetene i regionene i fylket. Visjonen **«Mulighetenes Oppland»** handler om å skape et samfunn som er attraktivt, et samfunn der folk har lyst til og gis muligheter til å bo, arbeide og ha en meningsfull fritid.

I Oppland + skal en:

Bruke de gode eksemplene til å spre kunnskap om Oppland, med sikte på å skape positive assosiasjoner til fylket – bli et reelt alternativ for unge voksne på flyttefot.

3. Gjennomgående tema - Utgangspunkt for videre planlegging

3.1 Barn og unge

Å sikre et oppvekstmiljø med gode fysiske, sosiale og kulturelle kvaliteter, og som gir barn og unge trygghet mot fysisk og psykisk skadevirkninger, skal prioriteres og legges til grunn for all aktivitet og tiltak som følger av denne planen.

Barn er den gruppen i befolkningen som bruker utearealet mest. I denne sammenhengen har nærmiljøet størst betydning. Gode nærmiljøer, som gir muligheter til å utøve fritidsaktiviteter og allsidig utfoldelse er nødvendig for å sikre barn og ungdom gode levekår, utviklingsmuligheter og trygge oppvekstmiljø.

Som planmyndighet er det en viktig oppgave for kommunene å sikre at barn og unges interesser blir hørt og tatt hensyn til i plan- og utviklingsprosesser.

Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging

Disse retningslinjene skal legges til grunn for planleggingen.

Formålet med retningslinjene er å:

- Synliggjøre og styrke barn og unges interesser i all planlegging og byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven.
- Gi kommunene bedre grunnlag for å integrere og ivareta barn og unges interesser i sin løpende planlegging og byggesaksbehandling.
- Gi et grunnlag for å vurdere saker der barn og unges interesser kommer i konflikt med andre hensyn/interesser.

For gjennom dette å:

- Sikre et oppvekstmiljø som gir barn og unge trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og som har de fysiske, sosiale og kulturelle kvaliteter som til enhver tid er i samsvar med eksisterende kunnskap om barn og unges behov.
- Ivareta det offentlige ansvar for å sikre barn og unge de tilbud og muligheter som samlet kan gi den enkelte utfordringer og en meningsfylt oppvekst uansett bosted, sosial og kulturell bakgrunn.

Plan- og bygningsloven

At barn- og unges interesser skal ivaretas i planleggingen slås også fast i plan- og bygningslovens formålsparagraf. For å sikre at dette gjøres skal kommunestyret sørge for å etablere en særskilt ordning for å ivareta dette, jfr. pbl § 3-3.

Kommunene har et ansvar for å ha god rutiner som gjør at barn- og unges interesser blir ivaretatt. Fylkeskommunen og fylkesmannen har ansvar for veiledning- og kompetansetiltak på området og for å se til at barn- og unges interesser følges opp i konkrete saker.

Barnehage, skole og barnevern

Dette er tjenester kommunene har ansvar for og som reguleres av særskilt lovgivning.

At disse tjenestene holder et høyt nivå er viktige forutsetninger for mange av målene som er beskrevet i planen og avgjørende for utvikling av gode tettsteder og oppvekstmiljø.

Grunnskolen er primærkommunenes ansvar. Fylkeskommunen har ansvaret for den videregående opplæringen. Utvikling av disse tilbudene er nærmere beskrevet i kapittel 7 Kompetanse.

Sikre skoleveier er en annen viktig forutsetning for et godt oppvekstmiljø.

Ungdommen

Ungdom i Oppland har et eget rådgivende organ i barne- og ungdomspolitiske spørsmål gjennom Ungdommens fylkesting.

Kommunene har tilsvarende ordninger gjennom sine ungdomsråd

Formålet med etableringene er:

- å gi ungdom mulighet til medbestemmelse og til å påvirke i kommunale saker
- å øke engasjementet blant ungdom for samfunnsspørsmål generelt og kommunale saker spesielt.

3.2 Klima, miljø og energi

Klimautfordringene er globale, men årsakene, konsekvensene og løsningene finnes lokalt.

Klimakur og andre analyser viser at kommunene kan dekke godt over en tredjedel av målene for innenlandske utslippskutt innen 2020. Kommunene sitter med nøkkelen til mange av de gode klimatiltakene og kan gjennom ulike roller påvirke utslipp av klimagasser på flere måter; som politiske aktører, tjenesteytere, myndighetsutøvere, eiendomsbesitter og innkjøpere.

Blant de viktigste tiltakene er å redusere energiforbruket, sørge for fornybar oppvarming i kommunale og private bygg samt redusere transportomfanget. Dette kan først og fremst oppnås gjennom kommunenes rolle som planmyndighet, lokal koordinator og samfunnsutvikler. Gjennom plan- og bygningsloven har kommunene fått ansvar for planlegging og tilrettelegging for gode bomiljø og infrastruktur. Betydelige kutt kan også oppnås gjennom tiltak i egen driftsorganisasjon. Kommunene og andre offentlige aktører er eiere og forvaltere av en stor bygningsmasse, og er betydelige innkjøpere.

Nasjonalt er klima-, miljø og energispørsmål forankret i bærekraftperspektivet i plan- og bygningsloven og ytterligere presisert i Nasjonale forventninger til regional- og kommunal planlegging. Statlig retningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene pålegger kommunene å innarbeide tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i sin kommuneplan eller i egen kommunedelplan.

Klima- og energiplaner

I Oppland er Regional plan for klima- og energi 2013-2024 vedtatt. Denne skal legges til grunn for fylkeskommunen og regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i fylket.

Tilsvarende har kommunene egne Klima- og energiplaner, med mål og tiltak for egen virksomhet og aktivitet i kommunene.

Innsatsområder med spesiell betydning for planarbeidet:

- Energieffektivisering og energiomlegging i bygg
- Økt bruk av tre som byggemateriale
- Bærekraftig utnyttelse av regionens bio-ressurser som bidrar til utvikling, innovasjon og lokal verdiskaping
- God bruk av kommunens virkemidler for bærekraftig utvikling (offentlige anskaffelser, PBL, ATP)

- Holdningsrettede tiltak og kunnskapsformidling til innbyggere, skole, primærnæringen og næringslivsaktører
- Styrke og synliggjøring Hadelands visjon og posisjon som en region «for den som vil leve i takt med naturens bæreevne».

Noen konsekvenser:

Arealbruk:

- Kommunen vil redusere CO2-utslippene ved hjelp av god areal- og transportplanlegging.

Kompetanse:

- De globale klimaendringene er et tema som åpner for bred debatt og krever mye kunnskap. Derfor er det viktig å gi barn og unge handlingskompetanse slik at de kan være med og bidra til å gjøre en forskjell og gjøre gode klimavalg i hverdagen. Kommuner bør legge til rette for arbeid med miljøspørsmål og klimarelaterte problemstillinger i skoler og barnehager.

Næringsutvikling – arbeidsplasser:

- Miljø og stedsutvikling er viktig når man ønsker å legge til rette for næringsutbygging. Kommunene vil stimulere næringslivet på Hadeland til å satse på miljø og klima som konkurransefortrinn.
- Det offentlige må gå foran, skaffe erfaring og skape etterspørsel etter nye produkt og tjenester som er energieffektive og bærekraftige.

Kommunikasjon og transport:

- Biltrafikken vokser, dermed øker også utslippene av CO2. Denne utviklingen kan stoppes med god areal- og transportplanlegging.
- På transportområdet har kommunene ansvar for klimavennlig mobilitet, og et ansvar som samfunnsutvikler og tilrettelegger for klimavennlig transport.

3.3 Universell utforming

Universell utforming er en strategi for planlegging og utforming av omgivelsene for å oppnå et inkluderende samfunn med full likestilling og deltakelse for alle. Universell utforming inneholder et sterkere likestillingskrav enn det som ligger i begrepet tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Den mest benyttede definisjonen av universell utforming er:

Universell utforming er utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpasning og en spesiell utforming.

Norge universelt utformet 2025

Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009-2013 har ligget til grunn for arbeidet med universell utforming i Oppland og på Hadeland i denne perioden. Oppland har vært pilotfylke sammen med Hedmark med særskilt satsing på universell utforming av kommunesentra, transportsystemet og reiselivsdestinasjoner, samt universell utforming som perspektiv i folkehelsearbeidet med forankring i planer og styringsdokumenter.

Gran kommune har deltatt i programmet som pilotkommune, og Jevnaker har deltatt aktivt i siste fase av programmet, mens Lunner har valgt å arbeide med universell utforming integrert i øvrig plan- og utviklingsarbeid, uten deltagelse i programaktivitetene.

Nasjonal forventninger:

I 2011 formulerte regjeringen nasjonale forventninger til kommunal- og regional planlegging. I utfordringsbildet beskrives eldrebølgen som en stor utfordring:

«Fram til 2040 får Norge en betydelig eldre befolkning enn i dag. Antall personer over 67 år vil nesten bli doblet og rundt en femdel av innbyggerne vil være 67 år eller eldre. Samtidig vil flere eldre være over 80 år.»

Denne utviklingen vil vi også få på Hadeland. Areal- og transportanalysen som Civitas har utarbeidet viser at antall elder over 80 år vil bli tilnærmet doblet i Jevnaker og Gran i denne perioden, mens det i Lunner nesten blir tre ganger så mange i denne aldersgruppen. En så stor endring i alderssammensetningen vil få stor betydning for planlegging av tjenestetilbud, boliger, infrastruktur og tettsteder. Universell utforming kan bidra til at flere kan leve et mer selvstendig liv lengre. Dette har stor betydning for den enkelte, men vil også gi betydelige positive økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Konkret forventes det at:

- regional og kommunal planlegging bidrar til universell utforming av omgivelser og bygninger
- lokalisering av ulike funksjoner ses i sammenheng slik at ferdsel og atkomst blir enklest mulig
- utforming av områder og bebyggelse legger til rette for tilgjengelighet for alle brukergrupper.

Fra regjeringsplattformen (Regjeringen Solberg) er det klart uttalt at det skal arbeides videre for et universelt utformet samfunn. Det forventes derfor en videreføring av regjeringens handlingsplan for universell utforming fra 2014-.

For Oppland og Hadeland innebærer dette et fortsatt målrettet arbeid med universell utforming med følgende som prioriterte oppgaver:

- Universell utforming integrert i planer og styringsdokumenter
- Universelt utformede kommunesentra
- Universell utformede transportsystemer
- Universelt utformede reiselivsdestinasjoner

Kommunene, fylkeskommunen og andre offentlige aktører har en forpliktelse til å være forbilde på implementering av universell utforming i egne bygg og tjenester.

3.4 Folkehelse

Folkehelsearbeid handler om å skape gode oppvekstvilkår, forebygge sykdom og skader, og å utvikle et samfunn som legger til rette for sunne levevaner, beskytter mot helsetrusler og som fremmer fellesskap, trygghet, inkludering og deltakelse.

Folkehelseloven (2012) legger til grunn fem hovedprinsipper for folkehelsearbeidet. Dette er:

- utjevning av sosiale helseforskjeller
- helse i alt vi gjør
- bærekraftig utvikling
- føre-var
- medvirkning.

I regional plan for folkehelse 2012 – 2016 er visjonen at det skal være «Opplagt i Oppland med en samfunnsutvikling som fremmer trivsel, god folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller». Hovedmålene i planen, som også vil bli lagt til grunn for det oppfølgende arbeidet som følge av denne planen, er at det skal være opplagt -

- med folkehelse på dagsorden
- med sunne levevaner
- at alle er med

Arbeid med påvirkningsfaktorer for befolkningens helse foregår i alle sektorer. Derfor blir det sentralt at perspektivet er med i all planlegging – «Helse i alt vi gjør». For å kunne vurdere om tiltakene vi setter i gang har en god eller dårlig konsekvens for befolkningens helse generelt, eller sosiale helseforskjeller spesielt, må vurderingen tas ut fra et kunnskapsgrunnlag. Dette vil kunne være både kunnskap fra forskning og registerdata, men også lokalkunnskap fra ulike sektorer og befolkning. Kommunene og fylkeskommunen er pålagt å ha en løpende oversikt over befolkningens helse og påvirkningsfaktorer. Noe av kunnskapsgrunnlaget fremskaffer også staten gjennom kommunehelseprofiler som finnes på www.fhi.kommunehelseprofiler.no. De regionale kompetansesentrene (Korus) gjennomfører ungdomsundersøkelser som kan være et godt kunnskapsgrunnlag for flere tiltaksområder. Disse ligger tilgjengelig på www.ungdata.no. Folkehelse- og levekårsundersøkelsen i Oppland, hvor resultatene foreligger juni 2014, vil gi et godt supplerende kunnskapsgrunnlag når folkehelseperspektivet skal vurderes. Opplysninger herfra vil gi kunnskap som må vektlegges i den videre planleggingen i regionen,

3.5 Samfunnssikkerhet og beredskap

Endringer i samfunnet, i klimaet og i trusselbildet skjer i økende tempo. Dette stiller nye krav til kommunal og regional planlegging. Hensynet til samfunnssikkerhet og beredskap må integreres i all samfunnsplanlegging enten det dreier seg om arealbruk, helse, opplæring, miljø, samferdsel eller annet planarbeid.

Nye utviklingstrekk skaper nye behov:

- **Klimaendringer** gjør at vi må forvente en økning i uønskede naturopplevelser. (Mer nedbør - flom, varmere/tørre – skogbrann, mer vind – strømbrydd)
- **Store strukturendringer** gjør oss mer sårbare. Stadig større avhengighet av IKT-systemer gjør oss sårbare ved bortfall av strøm og andre hendelser som berører tilgjengelighet til systemer.
- **Uforutsigbare menneskeskapte trusler** ser ut til å øke. (Gisseltaking, sabotasje, blind vold, ildspåsetting o.l.)
- **Det internasjonale terrorbildet har endret seg** og kan i prinsippet få konsekvenser hvor som helst i verden.

Det skjer i kommunen

Kommunene har en nøkkelrolle i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Alle uforutsette hendelser skjer i en kommune, og kommunene har hovedansvaret for at de involverte i en uønsket hendelse eller krise blir godt ivaretatt.

Lovpålagt

Plan- og bygningsloven stiller krav om risiko- og sårbarhetsanalyse ved utarbeidelse av planer for utbygging.

Sivilbeskyttelsesloven pålegger kommunene å utarbeide risiko- og sårbarhetsanalyse som skal legges til grunn for videre kommunal planlegging.

Kommunene på Hadeland vil fortsette samarbeidet om å utarbeide felles risiko- og sårbarhetsanalyse for regionen. Denne analysen vil danne grunnlaget for kommunale planer for samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering.

Samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet skal i størst mulig grad avdekke farer og redusere risiko overfor mennesker, husdyr, miljø og økonomi.

Målet nås ved å:

- Identifisere og analysere uønskede hendelser som samfunnet er sårbart ovenfor.
- Integrere samfunnssikkerhet og beredskap i all samfunnsplanlegging (arealbruk, helse, samferdsel, miljø eller annet planarbeid).
- Avklare roller, oppgaver og ansvarsområder med særlig vekt på daglig driftsansvar og beredskapsansvar.
- Videreutvikle tverrsektoriell kompetanse- og erfaringsoverføring.
- Koordinere den kommunale beredskapen mellom kommunene regionvis og i hele fylket.
- Videreutvikle samarbeidet med nabofylker og naboregioner.

«Det er sannsynlig at noe usannsynlig vil skje.»

Aristoteles

4. Våre fortrinn

I forbindelse med planarbeidet er det gjennomført en større medvirkningsprosess for å avklare hva som er Hadelands regionale fortrinn. NIBR (Norsk institutt for by- og regionforskning) hadde ansvaret for dette arbeidet. Resultatet foreligger i en egen delrapport «Hadelandregions fortrinn» fra 2012. Nærmere 70 personer bidro med synspunkter, dels gjennom seminardeltagelse med gruppearbeid, og dels gjennom personlige intervjuer. Medvirkningsprosessen gav et bredt grunnlag for å vurdere områder som det er stor interesse for å videreutvikle.

Med fortrinn menes områder hvor Hadeland har kvaliteter, kompetanse eller naturgitte forutsetninger som gir grunnlag for utvikling. I tråd med konklusjonene fra den gjennomførte prosessen legges det til grunn at følgende satsingsområder prioriteres og blir gjenstand for økt synliggjøring gjennom utviklingsprosjekter:

- Randsfjordområdet
- Hadelands historie
- Tettstedsutvikling

Dette vil være områder som hver for seg er spennende å videreutvikle, og hvor spisset satsing innen hvert av områdene vil gi en synergi som styrker regionens attraktivitet. Delrapporten gir også innspill og forslag til hvordan utviklingsarbeid knyttet til disse satsingsområdene kan legges opp og gjennomføres.

4.1 Randsfjordsområdet

Satsingen må ha som mål at Randsfjorden og området rundt skal bli mer attraktivt både for regionens innbyggere og de som kommer til som besøkende. Det vil innebære å løfte fram og utvikle fortinn som fjorden og området rundt har. I dette inngår både opplevelser og muligheter for næringsutvikling.

Satsingen må konkretiseres og videreutvikles i samarbeid med aktørene som allerede i dag driver utviklingsarbeid i området knyttet til fjorden. Dette vil i første rekke være Randsfjordforbundet, Randsfjorden Grunneierforening, det regionale reiselivssamarbeidet og Søndre og Nordre Land kommer.

4.2 Hadelands historie

Den gjennomførte medvirkningsprosessen avdekket et stort engasjement knyttet til regionens historie. Av steder og begivenheter som ble trukket fram nevnes; Granavollen m/Søsterkirkene, Tingelstad, Dynna-steinen, Pilegrimsleden, Folkemuseet, Bergverksdriften, Glassverket, Kistefoss, Vestby-funnet, Bronsebukkene og Rundelen.

Utviklingsarbeidet må føre til at disse attraksjonene, fra vår historie, blir mer kjent og bidrar til identitet, kunnskap og gode opplevelser knyttet til regionen.

Den historiske dimensjonen innebærer også muligheter for utvikling av særpreg og estetikk som kan gi effekter innen turisme og attraktivitet som kan komme næringslivet og boligutvikling til gode. Videre arbeid med å konkretisere denne satsingen må skje i samarbeid med Randsfjordmuseene, de lokale historielagene, Pilegrimsleden / Granavollen Pilegrimsenter, kommunenes kulturadministrasjon og kulturavdelingen til Oppland fylkeskommune.

4.3 Tettstedsutvikling

I sin rapport har NIBR lagt til grunn at arbeidet med tettstedsutvikling må være «koblet til særpreg, estetikk og komplementære muligheter i en region med korte avstander mellom sentrene».

I denne planen er denne tankegangen på mange områder lagt til grunn for fremtidsbildene og målene som er beskrevet i kapitlene Bo-perspektiv, Tettstedsutvikling og Arealbruk. Det vises derfor til disse kapitler når det gjelder oppfølging av dette punktet.

5. Bo-perspektivet

5.1 I dag

er det 29 000 innbyggere på Hadeland (2. kvartal 2013).

I Fylkesdelplanen for Hadeland fra 2004, var det satt som mål at befolkningen skulle være ca. 31 000 ved årsskiftet 2014/2015. Kommunenes vedtatte befolkningsvekst var grunnlaget for prognosen. Denne målsettingen nås ikke.

De 10 siste årene har kommunene på Hadeland hatt en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på ca. 0,5 %. Med fødselsunderskudd i både Gran og Jevnaker, er det innflytting som gjør at folketallet øker.

Boligstruktur:

Boligstrukturen på Hadeland er preget av høy andel eneboliger (81 %) med befolkning fordelt over et betydelig geografisk område. Det bygges fremdeles flest eneboliger, selv om en de siste årene har sett en dreining i forhold til rekkehus og leiligheter. Dreiningen kommer som et resultat av økt aktivitet i tettstedene.

Bilbasert:

Overvekten av eneboliger, spredt ut over et stort geografisk område, innebærer en samfunnsstruktur med dårlige forutsetninger for kollektive transportløsninger og stort behov for personbiltransport.

5.2 I framtida

vil vi trolig bytte bolig langt oftere enn i dag. Familiestrukturer vil variere mer og antall enperson-husholdninger vil øke. Det er grunn til å spørre seg om vi på Hadeland har en boligstruktur som er tilpasset dette. Mye tyder på at regioner med et mer variert botilbud vil være bedre i stand til å møte folks ønsker om bolig.

Sentraliseringen vil fortsette:

I følge beregninger til SSB vil Oslo-området ha en befolkningsvekst på ca. 600 000 fram til 2040. Dette innebærer en årlig befolkningsvekst på mellom 1 og 2 %. Selv med dagens kommunikasjoner ligger store deler av Hadeland innenfor timesavstand til Oslo. Forholdene ligger derfor godt til rette for at regionen kan ta sin del av den forventede befolkningsveksten i hovedstadsregionen.

Demografisk utvikling:

Vi lever lengre. I 2040 vil antall innbyggere på Hadeland over 80 år være fordoblet. Denne utviklingen er generell og gjelder de fleste kommunene i landet. På grunn av alderssammensetningen vil Lunner kommune nesten oppleve en tredobling av mennesker i denne aldersgruppa.

Attraktiv bo-region:

For at Hadeland skal bli attraktiv som bosted for et bredt lag av befolkningen må regionen utvikle et variert botilbud. Det må være tilbud av ulike boliger som gjør det mulig for innbyggere i ulike livsfaser

å finne en egnet og ønsket bolig. Flere kjedehus/rekkehuse, leiligheter og et variert tilbud av boliger er nødvendig for å få dette til.

Aktiv boligpolitikk:

Alle kommunene på Hadeland har nå vedtatt at den årlige befolkningsveksten skal være på 1,5 % eller mer. Dette målet forutsetter at kommunene utvikler en aktiv boligpolitikk og at det samarbeides om markedsføring.

Robust planlegging:

Det vil alltid være usikkerhet knyttet til prognoser og planlagt befolkningsvekt. Kommuneplaner må derfor være robuste og takle både stor og mindre befolkningsvekst og prioritere rekkefølge på områder som skal bygges ut.

Områder regulert til boligformål.

Områder som er avsatt til boligformål i gjeldende kommuneplaner og hvor utbygging ikke er planlagt eller ikke er i samsvar med nasjonale forventninger om redusert transportbehov, må vurderes på nytt ved revisjon av kommuneplanene.

5.3 Mål

Målet er:

Aktive kommuner som legger til rette for å ta sin del av befolkningsveksten i Osloregionen.

Dette vil regionen oppnå ved at kommunene gjennom sin planlegging prioriterer:

- Utvikling av varierte botilbud og bomiljø.
- Universelt utformede bomiljø, med god tilgjengelighet til tjenester og aktiviteter.
- Utvikling av bomiljø som skaper forutsetninger for gode oppvekstvilkår for barn og unge.
- Bomiljø med nærhet til barnehage og skole
- Bomiljø og kultur- og servicetilbud.
- Bomiljø med tilgjengelighet til friluftsområder.
- Bomiljø som ivaretar forpliktelser innen miljø og energibruk, herunder redusert transportbehov og nærhet til varehandel.

6. Tettstedutvikling

6.1 I dag

er Harestua, Grua, Roa, Lunner, Gran, Jaren, Brandbu og Jevnaker definert som regionens tettsteder. Gran sentrum har utviklet seg til det viktigste senteret i regionen for handel, service og utdanning, og har vokst betydelig det siste tiåret.

Jevnaker og Roa definert som kommunale handelssentra, mens Gran er regionalt handelssenter, uten begrensning på størrelse av kjøpesentre.

I NIBRs Inndeling i senterstruktur (NIBR-rapport 2013:1) er Gran nå klassifisert som småby. Andelen av befolkningen som bor i tettstedene på Hadeland har økt fra 51 % i 2000 til 55 % i 2011.

Spredt struktur – bilbasert transportbehov:

Virksomheter og tjenester som kunne vært samlokalisert i sentrum eller tettsteder ligger i dag spredt utover store deler av regionen. Dette bidrar til mangel på attraktivitet i eksisterende tettsteder. Det er ikke tilstrekkelig tetthet i tjeneste og servicetilbud og boliger er i liten grad samlokalisert. Dette skaper et stort bilbasert transportbehov.

Tettstedene har blitt mindre tette

Et utviklingstrekk er at de fleste tettstedene på Hadeland er blitt mindre arealeffektive de siste 10 årene. Dette er en utvikling som er i ferd med å snu. I dag er denne utviklingen mest synlig på Nesbakken og i Gran sentrum.

6.2 I framtida

vil kommunene samarbeide om en tettstedsutvikling som bidrar til at regionen når målene om befolkningsvekst. Utviklingen til nå har vist at en ikke vil klare dette uten at det gjøres endringer slik at en øker attraktiviteten til tettstedene. Befolkningsvekst, demografiske utviklingen og endret familiestruktur fører til behov for flere og mer varierte boenheter.

Utvikling av gode tettsteder vil bli regionens viktigste tiltak for å redusere behovet for bilbasert transport. Den forventede og planlagte befolkningsveksten bør skje innenfor eksisterende utbyggingsområder i prioriterte tettsteder.

Mest mulig i gangavstand

Attraktive og levende tettsteder krever at flest mulig sentrumsfunksjoner legges i gangavstand fra hverandre. Boligbygging og fortetting må prioriteres i tettstedene. I sentrum må det være handel og aktivitet i første etasje.

Arbeidsplasser i sentrum

Et variert tilbud av arbeidsplasser vil styrke utviklingen av tettstedene. Kontorarbeidsplasser, offentlig tjenesteproduksjon, andre arbeidsintensive virksomheter og varehandel, må legges

sentrumsnært. Med boligområder i gangavstand vil dette føre til levende sentrum og redusert behov for biltransport.

Lokal egenart

Nye bygg må ta hensyn til tettstedets egenart og lokale stedbundne identitet. Tettstedsanalyse, eller annen relevant plandokument, må utarbeides og legges til grunn for utbygging i tettsteder og lokale utviklingsområder. Eksisterende kvaliteter må videreutvikles.

Det lønner seg å investere i tettstedene

God planlegging, befolkningsvekst og fornuftig samarbeid med utbyggere vil føre til utvikling av attraktive tettsteder. Det er viktig å legge til rette for at investeringer lønner seg i prioriterte tettsteder og utviklingsområder. Gevinster ved samlokalisering må påpekes og utnyttes.

6.3 Mål

Målet er:

Attraktive, levende og gode tettsteder med tilstrekkelig servicenivå og befolkningsgrunnlag – bygge på lokal egenart med levende kjerner og redusert transportbehov.

Dette vil regionen oppnå ved at kommunene gjennom sin planlegging prioriterer:

Tre tettsteder for konsentrert utvikling:

I Areal- og transportanalyse for Hadeland, som Civitas AS utarbeidet i 2012, legges det til grunn at all befolkningsveksten i en region med ca. 30 000 innbyggere ideelt sett bør konsentreres til ett tettsted. Dette vil medføre de beste forutsetningene for å skape et tettsted med stor kraft og gode muligheter for utvikling av handel og kulturtilbud, noe som igjen vil skape grunnlag for attraktive bosteder. En slik struktur vil også gi den største konsentrasjonen av reiser, og dermed det beste grunnlaget for betjening med kollektivtransport. Et slikt tettsted må derfor ha et tydelig kollektivknutepunkt og helst et godt togtilbud.

En slik tilnærming og prioritering vil ikke være funksjonell for Hadeland. Vår tettstedstruktur må ta utgangspunkt i regionens behov for utvikling av boliger og arbeidsplasser og å betjene de bo- og arbeidsmarkeder kommunene på Hadeland tilhører. (Se kap. om næringsutvikling og arbeidsplasser.) Dette er lagt til grunn for valget av regionale tettsteder, hvor konsentrert utvikling prioriteres.

Regionale tettsteder:

- Gran
- Nesbakken
- Harestua

I disse tettstedene skal det legges til rette for en tydelig fortetting. Følgende legges til grunn:

Områder regulert til boligbygging utnyttes intensivt - med høyere arealutnytting enn vi er vant til - med et variert botilbud og boliger i flere etasjer. Nye områder, i randsonen til tettstedene, tas ikke i bruk før fortetting er gjennomført.

Nye bygg skal ta hensyn til tettstedets egenart og gjennomført tettstedsanalyse / byggeskikkveileder. Bygninger skal plasseres slik at det skapes gode felles uterom og møteplasser, med tilgjengelighet for alle og god tilgang til friluftsområder

Regionsenter

Gran sentrum er regionsenter og det viktigste senteret for handel, service og kompetanse.

Lokale utviklingsområder:

- Brandbu
- Roa

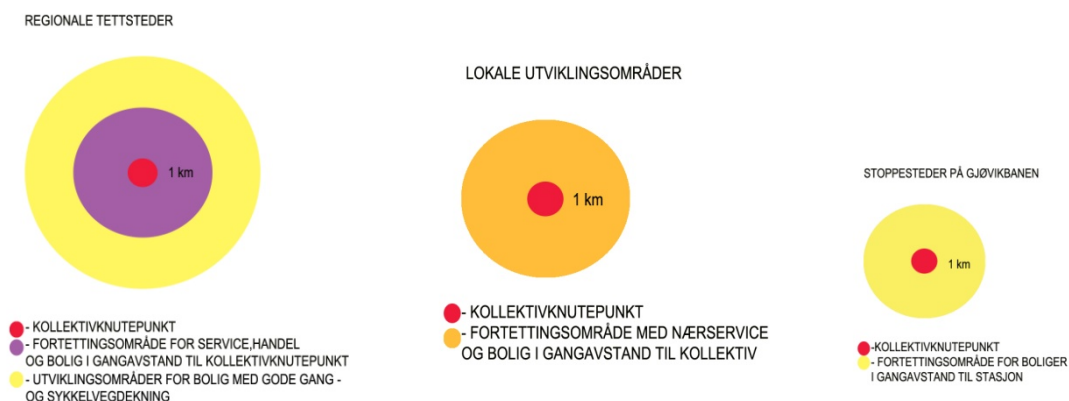
Brandbu – utviklingsområde for nærservice og bolig.

Roa – utviklingsområde for nærservice og bolig. Plassert i umiddelbar nærhet til regionens viktigste trafikknutepunkt gjør at transportbasert virksomhet (Logistikk-næringer) vil bli lokalisert til dette området.

Øvrige stoppesteder på Gjøvikbanen:

Fortetting innenfor gangavstand til stasjonen. (Ca. 1 km.)

Prinsippskisse for tettstedsutvikling og arealbruk.

Prinsippskisse som legges til grunn for utvikling av regionale tettsteder, utviklingsområder og stoppesteder langs Gjøvikbanen.

7. Kompetanse

7.1 I dag

ligger det formelle kompetansenivået i befolkningen på Hadeland under landsgjennomsnitt. Årsaken til dette finnes trolig i generell nasjonal samfunnsutvikling og i utviklingen av lokalt næringslivet. I likhet med resten av Innlandet har Hadeland en næringsstruktur som i liten grad har etterspurt høy formell kompetanse. Realkompetanse har vært sterkere etterspurt.

Det næringslivet som etterspør høy formell kompetanse er i stor grad konsentrert rundt de større byene.

I 2012 hadde 20,5 % av befolkningen på Hadeland over 16 år høyere utdanning (universitet eller høyskoleutdanning). Dette er en økning på 5,8 % siden 2001. Fordelt på kommunene er tallene: Gran 19,4 % (+ 5,2), Jevnaker 19,9 % (+ 6,3), Lunner 22,5 (+ 6,1) Tilsvarende tatt for hele landet er 29,8 (+ 7,2) og for Oppland fylke 22,6 (+ 6,4). Av dette framgår det at andelen med høyere utdanning har økt mer i landet for øvrig og gjennomsnittlig i Oppland enn hva som er tilfelle på Hadeland.

Tilsvarende tall for aktuelle nabokommuner er: Ringerike 23,3 %, Hole 33,5 %, Nittedal 30,8 %, Nannestad 19,3 % Ullensaker 24 %, Vestre Toten 18 %, Gjøvik 26,3 % og Søndre Land 17,6 %.

Til tross for at Hadeland ligger under gjennomsnittet for fylket, er det bare byene i Oppland som har en høyere andel av befolkningen med høyere utdanning enn Lunner.

Fra næringslivet rapporteres det imidlertid ikke om store utfordringer med å skaffe kompetent arbeidskraft. Unntaket er etterspørsel etter ingeniører og for noen smalere fagfelt som krever høy kompetanse innen realfag.

En av årsakene til dette kan være at mye opplæring foregår internt i bedriftene.

Grunnskole

Kommunene på Hadeland har lang tradisjon for samarbeid og utvikling og kompetansehevende tiltak for ansatte i grunnskolen. Oversikt over grunnskolepoeng indikerer at kvaliteten på grunnskoleopplæringa i vår region ligger på nasjonalt gjennomsnitt. Sammenheng mellom grunnskolepoeng og fullføring av videregående skole er godt dokumentert. Stadig flere elever med fremmedspråklig bakgrunn stiller grunnskolen overfor nye utfordringer.

Videregående utdanning

Hadeland videregående skole stod ferdig og startet opp i nye og moderne lokaler i august 2012.

Skolen har et bredt utdanningstilbud og er dimensjonert for 850 elever. Skoleåret 2013/2014 hadde skolen 870 elever. Utviklingen med flere elever enn skolen er dimensjonert for ser ut til å fortsette.

Dette medfører mangel på undervisningslokaler og legger begrensinger på muligheten for å utvikling av nye utdanningsprogrammer, som næringslivet og samfunnslivet etterspør.

Elever fra Jevnaker har også anledning til å søke videregående opplæring på Ringerike. Etter at ny skole ble tatt i bruk har elevene derfra i økende grad søkt seg til skolen på Hadeland.

Hadeland vgs. har i lang tid arbeidet planmessig med entreprenørskap og har etablert mange elevbedrifter som har hevdet seg godt i konkurranse med andre skoler.

I tillegg har skolen lang tradisjon for internasjonalt arbeid.

I perioder har det vært utfordrende å få læreplasser til alle elever som har hatt behov for det.

Mange elever har læreplass utenfor fylket, spesielt i Akershus, Oslo og Buskerud.

Det er et nasjonalt mål at 75 % skal fullføre og bestå videregående opplæring etter 5 år. I Oppland er denne gjennomføringsprosenten nå på 69. Kommunene på Hadeland ligger nær gjennomsnittet i Oppland.

I likhet med i grunnskolen er antall elever med fremmedspråklig bakgrunn økende.

Tilbud til voksne

Gran og Lunner har felles voksenopplæring, mens Jevnaker får sitt tilbud dekket gjennom samarbeide med Ringerike. Tilbudet for Gran og Lunner har etter hvert fått et stort omfang, med ca. 200 elever, de fleste med fremmedspråklig bakgrunn.

Karrieresenteret Opus Hadeland er en del av fylkeskommunens partnerskap for karriereveiledning og opplæring for voksne. Karrieresenteret på Hadeland har stor aktivitet og gav i 2013 tilbud om karriereveiledning til over 200 voksne, 130 deltok på videregående opplæring og 95 studenter deltok på desentrale studier innen høyere utdanning.

7.2 I framtida

vil vi ha et næringsliv som i stadig sterkere grad etterspør høy kompetanse. Dette vil gjelde både i privat og offentlig sektor. I tillegg til at utdanning og kompetanse har en verdi i seg selv, vil det også være en avgjørende faktor for velferd og verdiskaping i samfunnet.

En region med en befolkning som har god formell og reell kompetanse, vil være mer innovativ og ha de beste muligheter for utvikling og omstilling.

Hypigere skifte av arbeidsplass

Alt tyder på at en i framtida vil skifte arbeidsplass flere ganger i livet. Dette stiller økende krav til kompetanse i befolkningen. Samtidig øker faren for at en kan falle ut av arbeidslivet.

Karrieresenteret Opus Hadeland vil spille en stadig viktigere rolle for å veilede voksne med slik omstilling.

Kvalifiserte lærere

Utfordringene med å rekruttere gode lærerkrefter er merkbar, spesielt i videregående skole. Denne utviklingen vil trolig øke i tiden som kommer.

Arbeid med å rekruttere lærere med høy faglig kompetanse, relasjonelle ferdigheter og evne til god klasseledelse, vil bli vektlagt. Nødvendige ressurser må avsettes.

Konkurransedyktig og robust videregående skole

Arbeidet med å utvikle en konkurransedyktig og robust videregående skole vil fortsette.

Dette innebærer et tilbud som kommer godt ut i sammenligning med tilsvarende skoler i naboregioner, både i og utenfor fylket. I tillegg må skolen ha utdanningsprogram som er i tråd med behovet til lokalt næringsliv og som samsvarer med behovet for arbeidskraft i Osloregionen. Tilbudet må framstå som robust, gjennom prioritering og utvikling av solide fagmiljøer og programområder som er forutsigbare for elevene.

Som en følge av dette, og fordi skolen allerede i dag har flere elever enn den er dimensjonert for, vil det være behov for å utarbeide en utviklingsstrategi som viser hvordan en skal møte denne utviklingen.

Nettverk næringsliv – skole

Nettverket mellom næringsliv og skole vil bli videreutviklet. Dette er viktig både for næringslivet, som trenger kvalifisert arbeidskraft, og for den videregående skolen som trenger læreplaner til elevene.

Nettverk må utarbeides i samarbeid med opplæringskontorene. Siden Hadeland er en del av Osloregionens arbeidsmarkedet er det viktig med kontakt med næringsaktører både i og utenfor regionen.

Entreprenørskap stadig viktigere

Et næringsliv i utvikling vil ha fokus på nyskaping og omstilling. Dette krever entreprenørskap og gründerånd. I vår region må den videregående skolen fortsette det planmessige arbeidet med entreprenørskap og være en viktig aktør for å utvikle holdninger og ferdigheter blant de unge.

Internasjonalisering

Internasjonaliseringen vil fortsette.

Dette innebærer at stadig flere med fremmedspråklig bakgrunn vil komme og bosette seg i regionen vår. Noen permanent og andre for kortere tid. Dette innebærer nye muligheter for kompetansebygging og utvikling, men også nye utfordringer.

Tilfredsstillende språkferdigheter er en forutsetning for integrasjon og yrkesdeltakelse. Sammen med næringslivet må det offentlige legge til rette for god språktrening og praksisplasser.

Utviklingen innebærer også behov for å vektlegge internasjonalt arbeid blant bar og unge, med utvikling og samarbeid med skoler og utdanningsinstitusjoner i andre land.

Karrieresenteret Opus Hadeland

Virksomheten til Karrieresenteret Opus Hadeland videreutvikles. Dette vil gjelde både karriereveiledning, videregående opplæring for voksne og innen høyere utdanning.

Når det gjelder høyskoletilbud må disse bli mer forutsigbare, slik at befolkningen er klar over tilbudet. I tillegg må flere deltidstilbud la seg kombinere med arbeid og familie.

7.3 Mål

Målet er:

- At frafallet i videregående skole skal være mindre enn landsgjennomsnittet.
- Alle som har behov for en læreplass skal få det.
- At andelen av befolkningen med høyere utdanning kommer på landsgjennomsnittet
- En befolkning med kvalifikasjoner i tråd med næringslivets behov.
- Andel sysselsatte voksne over landsgjennomsnittet..

Dette vil regionen oppnå ved at:

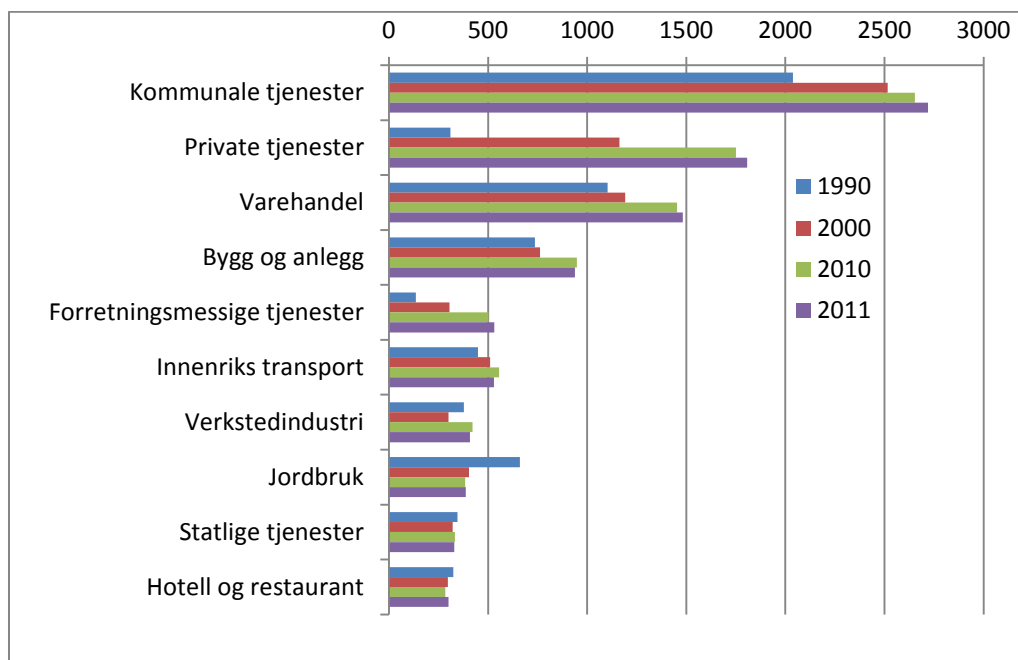
- Det kommunale samarbeidet om kompetanseheving av ansatte i grunnskolen videreføres.
- Hadeland videregående skole utvikles til en robust skole, med solide fagmiljøer og forutsigbart programtilbud.
- Samarbeidet mellom næringslivet og den videregående skolen styrkes.
- Virksomheten til Karrieresenteret Opus Hadeland videreutvikles. Flere desentrale høyskoletilbud legges til regionen.

8. Næringsutvikling - arbeidsplasser

8.1 I dag

Ved årsskiftet 2012/2013 var det 10 654 arbeidsplasser på Hadeland. Det er nesten 1000 flere enn i 2000. Regionen har 14 662 sysselsatte, en økning på 672 fra 2000. Arbeidsplassdekningen har i perioden økt fra 69 til 72 %.

De viktigste bransjene på Hadeland (SSB 2012)

(Denne figuren vil bli justert – 2011 tallene vil trolig bli fjernet og privat tjenesteyting og forretningsmessig tjenesteyting slått sammen)

Figuren over viser at det er kommunale tjenester som sysselsetter flest. Men veksten er størst innen tjenesteytende næringer, varehandel og bygg og anlegg. Den sterke tilbakegangen som jordbruket hadde på 90-tallet har stoppet opp.

Det er store forskjeller mellom kommunene. I Gran sysselsetter private tjenester nesten like mange som kommunale tjenester. I Lunner er bygg og anlegg nest største virksomhet. Jevnaker har flere sysselsatt innen industri og hotell og restaurantvirksomhet enn de andre kommunene. Varehandel sysselsetter mange i alle kommunene.

Pendling

Ved årsskiftet 2012/2013 var det 5763 arbeidstakere fra Hadeland som pendlet ut av region. Dette er 322 flere enn i 2000.

Av disse pendlet ca. 1300 til Ringerike, 300 til Gjøvikregionen og 200 til Gardermoen. Størst pendling er det til Osloområdet (Oslo m/nabokommuner). Hit pendlet 3259. Dette er imidlertid en nedgang på 12 % siden 2000. Til Oslo kommune har nedgangen vært på hele 25 %. En del av årsakene til dette er trolig at flere arbeidsplasser er flyttet ut av Oslo og til nabokommune.

Store forskjeller mellom kommunene.

Pendlerstrømmene varierer mye fra kommune til kommune. Fra Lunner pendler ca. 40 % av de sysselsatte til Osloområdet. Dette er litt over 7 % mindre enn ved tusenårsskiftet. Fra Gran er det ca.

15 % som pendlet til Osloområdet og fra Jevnaker litt over 11 %. For Gran er dette en nedgang på 4 %, mens det innebærer en liten økning i denne pendlingen fra Jevnaker.

For Jevnaker er pendling til Ringerike viktigst. Neste 30 % av de sysselsatte pendlet dit. Dette er en økning på 3,5 % siden årtusenskiftet.

Innpendling

Ved årsskiftet 2012/2013 var det 1678 som pendlet inn til Hadeland. Det er 470 flere enn i 2000.

Over 500 (32,5 %) kom fra Ringerike. De fleste av disse arbeider i Jevnaker. Ellers kommer ca. 400 fra Gjøvikregionen og 330 fra Osloområdet. Pendlingen fra Osloområdet er mer enn doblet siden 2000.

Byrdefull pendling.

Hva som oppleves som byrdefull pendling varierer fra person til person og er avhengig av den enkeltes livssituasjon, transportkomfort og hvilke arbeid vedkommende har. Undersøkelser viser at personer med høyere utdanning er mest villig til å pendle.

Når arbeidsreisen en veg blir mer enn en time vil de fleste oppleve dette som byrdefullt. Fra Hadeland har mange pendlere en daglig reisetid på mellom 3 og 4 timer.

Regionens funksjonelle arbeidsmarked.

I Fylkesdelplan for Hadeland 2004 – 2015 ble følgende definert som regionens funksjonelle arbeidsmarked.

I tillegg til bosatte på Hadeland med arbeidsplass her, regnes bosatte i Jevnaker med arbeidsplass på Ringerike (Hole og Ringerike kommune) og bosatte i Lunner med arbeidsplass Nittedal, Nannestad eller Ullensaker, som sysselsatt innenfor regionens arbeidsmarked.

I 2003 var 66 % av regionens arbeidskraft sysselsatt innenfor dette arbeidsmarkedet.

Målet var å få denne dekningen opp på 70 %. Det målet ble nådd i 2012.

Næringsplaner

Alle kommunene har utarbeidet og vedtatt egne næringsplaner/næringsstrategier.

To bo- og arbeidsmarkedsregioner.

I NIBRs inndeling i bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA-regioner) (NIBR-rapport 2013:1) er Hadeland fordelt på to regioner. Gran og Lunner tilhører BA-region 5 Oslo, mens Jevnaker tilhører BA-region 21 Ringerike.

Dette samsvarer godt med pendlerstrømmene beskrevet over og måten kommunene og næringslivet har organisert seg på.

Gran og Lunner har bidratt til etablering av felles næringshage i Gran sentrum (Hadelandshagen) og har gått sammen om felles etablererveileder lokalisert dit. Jevnaker kommune og næringslivet der har utviklet sine møteplasser sammen med kommunene Ringerike og Hole og næringslivet der. De kjøper også etablererveiledningen sin fra Ringerike Etablerersenter.

NHOs NæringsNM

I NæringsNM som NHO får utarbeidet hvert år, ble Hadeland i 2012 rangert som nr.59 av landets 83 regioner. Gjennomsnittlig plassering for de 10 siste årene er 52.

8.2 I framtida

vil kommunene fortsette å legge til rette for økt vekst i næringslivet på Hadeland. Førstelinjetjenesten vil bli prioritert.

To utviklingsakser.

Regionens næringsutvikling vil fortsette å skje etter de to etablerte utviklingsaksene:

- Nord-sør aksen – fra Gjøvikregionen, gjennom Hadeland mot Oslo.
- Øst-vest aksen – fra Gardermoen mot Hønefoss.

Kommunene vil organisere sitt næringsarbeid i tråd med dette.

Nord-sør aksen vil være viktigst for Gran og Lunner, og øst-vest aksen viktigst for Jevnaker. Aksene vil imidlertid ha en viss påvirkning på hverandre og således være av verdi for næringsutviklingen i alle kommunene.

Konsekvensen av dette blir et tett samarbeid om næringsutvikling mellom Gran og Lunner, mens Jevnaker vil fortsette å utvikle sitt næringssamarbeid sammen med kommunene på Ringerike.

En integrert del av Osloregionene.

Næringslivet på Hadeland vil bli stadig sterkere integrert i Oslo-regionens felles arbeidsmarked. Dette er en viktig drivkraft for utvikling av næringslivet i regionen. At regionen har arbeidstakere med høy kompetanse som daglig pendler til Osloområdet er et godt utgangspunkt for at nye arbeidsplasser også vil bli etablert på Hadeland. Næringsetablering skjer ofte i tilknytning til bosted og er størst blant de med høy utdanning.

En slik integrering fører imidlertid ikke til at pendling til Osloområdet avtar vesentlig, men pendling fra Osloområdet øker.

Byrdefull pendling.

Reduseres ved at en når målene som er satt for arbeidsplassdekning. Men enda viktigere vil det være at kommunikasjonene på veg og bane blir bedre. (se kap. om Kommunikasjoner og transport).

Robust arbeidsmarked - arbeidsplassdekning.

Arbeidsplassdekning bør øke og være på 75 % i 2020.

Dette bør også være målet for antall arbeidstakere fra Hadeland som sysselsettes innenfor det som i fylkesdelplanen fra 2004 ble definert som regionens funksjonelle arbeidsregion.

At 25 % av arbeidstakerne pendler ut av den funksjonelle regionen vil ikke nødvendigvis være problematisk. Dette betinger imidlertid gode kommunikasjonene og at antall som pendler inn til Hadeland øker. En slik integrasjon vil føre til et robust arbeidsmarked som vil bli mindre sårbart for konjunktursvingninger.

Vektlegge vertskapsrollen.

Kommune er vertskap for næringslivet. At vertskapsrollen ivaretas på en god måte bidrar positivt til næringsvekst. Det vil derfor være ansatte i hver kommune med spesielt ansvar for næringsutvikling. I konkurranse om etablering av arbeidsplasser er ofte tidsperspektiv og imøtekommenhet avgjørende.

Eksisterende næringsliv.

Kommunene vil utviklet gode nettverk til eksisterende næringsliv. Gjennom dette vil en bidra til at næringslivet blir godt ivaretatt og ønsker å satse i regionen. Knoppskyting fra eksisterende næringsliv er ofte viktigere enn nyetableringer. I tillegg skaper knoppskyting ofte attraktive miljø som bedrifter ønsker å knytte seg til.

Tjenesteytende næringer.

Regionen har mange sysselsatt innenfor private og forretningsmessige tjenester. Dette er næringer i vekst og ofte arbeidsplasser som krever høy kompetanse. Arbeid for å få til knoppskyting innen disse næringene vil bli vektlagt.

Primærnæringene.

Et livskraftig jordbruk og skogbruk vil fortsatt være av stor betydning for regionen.

Et levende og vedlikehold kulturlandskapet representerer viktige elementer i hadelandsidentiteten.

Et jordbruk i tråd med Stortingets ønske om fortsatt økt matproduksjon på norske ressurser, vil være en viktig del av dette. Av miljøhensyn kan det bli aktuelt å redusere antall drøvtyggere og dreie

produksjonen mot økt svinehold og mer fjærkre, samt økt kornproduksjon og dyrking av råstoff til kraftfor.

Samarbeidet om regionens felles landbrukskontor vil bli videreført.

Opplevelse og besøksnæringer

Det vil bli arbeidet aktivt for å få en god og robust organisering av reiselivet. Felles reiselivsorganisering nord for Oslo, i tråd med regjeringens reiselivsstrategi, må videreutvikles i samarbeid mellom næringsaktører, fylkeskommuner og kommuner.

Fornybar energi.

Gjennom planmessig satsing på bruk av bioenergi og annen fornybar energi, har Hadeland opparbeidet seg en posisjon som en region med bevisst holdning til energibruk. Dette arbeidet vil bli videreført og utviklet i samspill mellom lokale utviklingsaktører, det offentlige og kompetansemiljøer utenfor regionen.

Rett virksomhet på rett plass:

At kommunene klarer å koordinere arealbruken seg imellom vil være viktig også for næringslivet. Gjennom dette kan det skapes interessante fagmiljø som kan rekruttere beslektede virksomheter. Arbeidsplasser må også lokaliseres riktig. Kontorarbeidsplasser vil bli lagt til prioriterte tettsteder og utviklingsområder. Plasskrevende virksomhet lokaliseres til egne næringsområder. Visuelle hensyn må også vektlegges ved utvikling av næringsbygg. (Se mål, Tettstedsutvikling og Arealbruk)

8.3 Mål

Målet er:

- En arbeidsplassdekning i 2020 på 75 %
- Plassering bland de 40 beste regionene i NHOs NæringsNM

Dette vil regionen oppnå ved at:

- En videreutvikler nærings samarbeidet knyttet til regionens utviklingsakser. Gran og Lunner utarbeider felles næringsplan og viderefører samarbeidet om næringshage og etablererveileder. Jevnaker viderefører sitt samarbeid med Ringeriksregionen.
- Kommunene vektlegger vertskapsrollen overfor næringslivet. Sammen, eller hver for seg, vil de utvikler faste møteplasser med lokalt næringsliv.
- Kommunene alltid har opparbeidede næringsarealer tilgjengelig.
- Kommunen utvikler en felles strategi for lokalisering av rett virksomhet på rett sted. (Sen mål under kap.om Arealbruk)
- Hadelandskonferansen utvikles som en viktig, årlig møtearena for næringsliv, innbyggere og det offentlige Hadeland.

9. Kommunikasjon og transport

9.1 I dag

er forbindelsene på veg og bane til og fra Hadeland for dårlige. Dette reduserer mulighetene for utvikling i regionen og bidrar til at fordelen med å være sentralt plassert reduseres.

Det går to nasjonale transportkorridorer gjennom regionene. Disse følger de regionale utviklingsaksene.

- Nord-sør aksene: Gjøvik – Oslo.
Er en del av transportkorridor 6 Oslo – Trondheim.
Med Gjøvikbanen og Rv 4 som viktige transportårer for regionen.
- Øst-vest aksene: Gardermoen – Ringerike.
Er en del av transportkorridor 2 Riksgrensen – Oslo m/forgreining nord for Oslo til Hokksund.
Med E 16 som viktig transportåre for regionen.

I tillegg kommer at jernbanestrekningen Oslo – Hønefoss, over Roa, er en del av transportkorridor 5 Oslo – Bergen når det gjelder gods.

Gjøvikbanen

Er den mest kurverike banen i landet med en hjulslitasje 3 til 5 ganger større enn på sammenlignbare banestrekninger. Banen har timesavganger til Jaren med dublering i rushtiden. Kjørehastigheten er i dag på 63 km/t og kjøretiden Oslo – Jaren er ca. 1:20. Togene gikk noe raskere tidligere, men pga. stor slitasje på materiell ble kjøretiden økt.

Banen har en positiv passasjerutvikling og kapasiteten er fullt utnyttet. Den største flaskehalsen er Brynsbakken i Oslo hvor Gjøvikbanene får felles spor med andre banestrekninger og banens muligheter for sportilgang til Oslo S. I tillegg kommer manglende krysningsspor og strømkapasitet som gjør at det i dag bare kan kjøres et togsett nord for Jaren. Muligheten for å utvikle bane gjennom Nordmarka er usikker.

Banen er hovedforbindelse for gods mellom Oslo og Bergen.

Gjøvikbanen er den eneste jernbanestrekningen i Norge hvor persontrafikken er konkurranseutsatt. Nåværende kontrakt utløper i 2016, med mulighet til to års prolongering.

Rv 4

Er den viktigste transportåren mellom Gjøvikregionen/Vest-Oppland og Oslo.

Veien hadde i 2012 en årsgjennsnitttrafikk (ÅDT) på 12 300 kjøretøy sør for Gran sentrum.

Den er vedtatt utbygd til firefelts veg på strekningen Roa – Jaren og til tofelts veg med midtdeler og forbikjøringsfelt på strekningen sør for Lygna. Utbyggingen forutsetter bompengefinansiering. Strekningen i Gran er beregnet ferdig i 2016. I handlingsprogrammet til Statens vegvesen for perioden 2014-2017 er det foreslått oppstart for parsellen Roa – Gran grense i slutten av fireårsperioden.

E 16

Er den viktigste tverrforbindelsen og omkjøringsvei nord for Oslo (ring 4). Strekningene er en del av Europavegen fra Bergen til Gävle og er regionens hovedforbindelse til Hønefoss og Gardermoen. Gjennom Jevnaker hadde vegen i 2009 en ÅDT på 8 900.

Det foreligger godkjent kommunedelplaner på strekningen Eggemoen – Olum. Utbyggingen forutsetter bompengefinansiering og vil etter planen kunne stå ferdig i 2018.

Gang- og sykkelveger

Gang- og sykkelveger er utilfredsstillende utbygd. Utbygging rundt skolene har vært prioritert, men regionen mangler et gjennomgående gang- og sykkelvegnett langs hovedvegene som knytter sammen tettsteder og boligområder.

Kollektivtransport med buss

- Til og fra Hadeland:

Landekspresen og Flybussen Ringerike – Gardermoen er de viktigste bussrutene til og fra Hadeland. Landekspresen har i dag 9 avganger til Oslo og flybussen 7 avganger til/fra Gardermoen. Tilbudet fra Gran/Roa til Hønefoss er svært dårlig, med kun en direkte avgang pr. dag. Jevnaker har bussforbindelse til Oslo via Hønefoss..

- Internt på Hadeland:

De viktigste rutene på Hadeland er bygd opp rundt skolebartransporten. Disse rutene er åpne for alle, men er ofte dårlig tilpasset behovet til andre reisende. I tillegg er det utviklet et bestillingsrutesystem som er viktig for innbyggere uten bil bosatt utenfor sentrene. Pendelbussen Brandbu – Harestua, med avgang hver time, som ble etablert i 2011, har vært en suksess.

9.2 I framtida

vil det bli lagt til rette for god kommunikasjon på veg og bane. For næringslivet er gode vegløsninger viktigst. For persontransport vil kollektive løsninger bli prioritert.

Gjøvikbanen:

Redusert kjøretid og økt frekvens er det langsiktige målet for utvikling av banestrekningen. Tilbudet på Gjøvikbanen må utvikles til samme standard som på IC-strekningene på Østlandet.

Dette forutsetter nødvendig planavklaring (KVU), i første omgang for strekningen Oslo S – Jaren.

På kort sikt, og som grunnlag for ny transportkontrakt, må følgende prioriteres:

- Tiltak som muliggjør timestrafikk for regiontog til Gjøvik:
 - Tilstrekkelig strømforsyning nord for Jaren.
 - Nye kryssingsspor og nødvendig oppgradering av stasjoner.
 - Nytt materiell.

Når ny kontrakt inngås må en vurdere muligheten for tidligere avgang fra Oslo om morgenen og hvordan tog kan benyttes som transportmiddel til/fra Hadeland vg. skole.

Rv 4

En må sikre kontinuerlig utbygging av Rv 4 på Hadeland, i tråd med forslag til Handlingsprogrammet til Statens vegvesen for perioden 2014 - 2017. I tillegg bør strekningen Roa - Lunnertunellen bygges ut til 4-felts vei.

Strekningen Roa – Hakadal må trafikkisikres.

Videre må veien gjennom Nittedal bygges ut til tilfredsstillende standard, bla. med nytt løp i Hagaentunellen og nødvendig omlegging i søndre del av kommunen.

Gjennom samarbeid med Nittedal, Akershus og Oslo vil en arbeide for at strekninger som skal finansieres gjennom Oslopakke 3 får god planavklaring og blir prioritert innenfor avsatt ramme.

E16

Strekningen Roa – Olum må trafiksikres og bygges om til møtefri vei.

Når parsellen Eggemoen – Olum er ferdig vil det være viktig at arbeidet videreføres i Ringerike gjennom bygging av parsellen Hensmoen - Eggemoen.

For næringsliv og innbyggere i Jevnaker vil i tillegg bygging av E 16 fra Hønefoss mot Sandvika være av svært stor betydning.

Ringeriksbanen

For Jevnaker vil det være av stor betydning at Ringeriksbanen planlegges og bygges ut som en del av IC satsingen, og i tråd med Stortinget vedtak om NTP 2014 – 2013.

Gang- og sykkelveger

Arbeidet med å bygge ut gang- og sykkelvegnettet mellom skoler og boligområder må videreføres.

I tillegg må tettstedene i regionen bindes sammen med sammenhengende gang- og sykkelvegnett. Områder med gunstig topografi må prioriteres først.

Kollektivtransport med buss

- Til og fra Hadeland

Tilbudet må utvikles i samarbeide mellom kollektivselskapene Opplands Trafikk, Brakar og Ruter. På dagtid bør det være timesavgang på rute mellom Brandbu og Oslo og på flybuss Hønefoss – Gardermoen.

- Internt på Hadeland.

Busstilbudet til og fra Hadeland vgs. må utvikles slik at ingen elever velger annen skole fordi transporttilbudet er bedre til konkurrerende skole.

9.3 Mål

Målet er:

- Et vei- og jernbanenett i tråd med behovet til befolkningen og næringslivet på Hadeland.
- Et godt kollektivtilbud som gjør det mulig for Hadeland å ta større del av veksten i Osloregionen.
Tilbudet skal være miljøvennlig, tilgjengelig for alle, med lavest mulig behov for biltransport.

Dette vil regionen oppnå ved:

- Videreutvikling av samarbeidet knyttet til de to regionale transportaksene.
Gran og Lunner gjennom samarbeid i alliansen Stor-Oslo Nord, Jernbaneforum Gjøvikbanen og Rv4-Forum.
Jevnaker gjennom samarbeid med Ringeriksregionen, og samarbeidsorgan som etableres der.
- Kommunal arealplanlegging i tråd med de retningslinjene nedfelt i denne planen.

10. Arealbruk

10.1 I dag

samarbeider kommunene på Hadeland på mange områder, men det har til nå ikke vært noe interkommunalt samarbeid om arealbruken i regionen.

Kommuneplanlegging

Kommuneplanlegging skjer som interne prosesser i den enkelte kommune. Dette gjelder for både planstrategi og kommuneplanenes samfunnsdel og arealdel. Det gjennomføres derfor ikke planarbeid hvor en avstemmer behov for arealdisponering på tvers av kommunegrensene.

Retningslinjer for arealbruk

Fylkesdelplan fra 2004 inneholder retningslinjer for arealbruk på Hadeland. Disse konkretiserer konsekvensene av lovgivningen og nasjonale og regionale mål og retningslinjer.

Nasjonalt lovgivning og rikspolitiske retningslinjer.

Nasjonale lover og rikspolitiske retningslinjer gir sterke føringer for kommunens handlingsrom.

ATP-strategi for Osloregionen

Alle kommunene på Hadeland har sluttet seg til «Samordnet areal- og transportstrategi for Osloregionen». Blant overordnede mål og strategier i denne planen er:

- Utbyggingsmønsteret skal være arealeffektivt basert på prinsipper om en flerkjernet utvikling og bevaring av overordnet grønstruktur.
- Balansert vekst skal kunne skje ved en bolig- og næringsutvikling knyttet til de viktigste transportaksene for jernbane og veg. Utbygging bør konsentreres til byer og tettsteder. Grønne korridorer mellom dem skal opprettholdes.
- Utbyggingsmønsteret skal ta utgangspunkt i raske, skinnegående kollektivmidler med stor kapasitet samt et godt vegsystem med god fremkommelighet for kollektivtrafikken.

10.2 I framtida

vil kommunene på Hadeland legge til rette for å ta sin del av befolkningsveksten i Osloregionen. En slik vekst bør skje uten at andelen pendlere øker vesentlig. Dette forutsetter god planlegging og aktivt politikk for utvikling av boliger og næring.

Felles løsninger på tvers av kommunegrensene

Skal kommune på Hadeland framstå som attraktive for bosetting og næringsutvikling er en avhengig av å finne gode felles arealløsninger på tvers av kommunegrensene. Avstandene på Hadeland er relativt små. Ofte vil en avgjørelse og arealdisponering i en kommune få konsekvenser for utviklingen i nabokommunen. Felles arealplanlegging blir derfor viktig.

Befolkningsveksten skjer i tettstedene

Den planlagte befolkningsveksten vil skje i tettstedene. Samtidig er det viktig å ivareta regionens mange levende bygder og hovedtrekkene i regionens sprette bosetting.

Bevaring av overordnet grønnstruktur, aktiv jordvernpolitikk og opprettholdelse av naturmangfoldet.

En bærekraftig utvikling forutsetter at vi tar vare på de overordnede grønnstrukturer.

Nasjonale mål om å redusere omdisponeringen av verdifull dyrka mark og vedtatt Jordvernstrategi for Oppland, setter strenge krav til omdisponering av dyrka mark. Naturmangfoldloven og Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging øker behovet for regionalt samarbeid.

Felles retningslinjer for arealbruk på Hadeland

- Felles retningslinjer utarbeides og framkommer i egen boks. Disse er ikke juridisk bindende, men målet er at disse i størst mulig grad skal føre til redusert bruk av innsigelser fra regionale og statlige myndigheter.

10.3 Mål

Målet er:

En samordnet arealdisponering som muliggjør planlagt vekst innenfor en bærekraftig ramme.

Dette vil regionen oppnå ved at:

- Det utarbeides et felles avsnitt i kommunens planstrategi, som gir tilstrekkelige føringer for videre felles overordnet planlegging, slik at arbeidet med kommuneplanenes arealdel koordineres og samkjøres.
- Regionens arealbehov avstemmes på tvers av kommunegrensene. Målsettingen er rett virksomhet på rett plass.
- Planens retningslinjer for arealbruk følges opp av kommunene.

«En bærekraftig utvikling forutsetter at vi tar vare på overordnet grønnstruktur.»
 Dette innebærer de sammenhengende skogområdene våre, men også sammenhengende jordbruksområder og kulturlandskap og områdene langs vann og vassdrag.

11. Retningslinjer for arealbruk

Mål

- Retningslinjene skal legge til rette for felles ønsket utvikling på Hadeland og bidra til en arealutvikling som gjør region til et sted hvor det er godt å vokse opp, bo og drive næringsvirksomhet.
- Retningslinjene skal bidra til en samordnet arealdisponering som muliggjør planlagt vekst innenfor en bærekraftig ramme.

Nasjonale og regionale føringer

Nasjonale forventninger til regional- og kommunal planlegging målbærer regjeringens viktigste føringer for planleggingen. Disse revideres hvert 4. år.

I tillegg til Regionalplan for Hadeland er det flere regionale planer og retningslinjer som gir føringer for kommunenes arealbruk:

- Regional plan for folkehelse 2012
- Regional plan for klima- og energi 2013
- Regional plan for samfunnsikkerhet og beredskap 2014
- Fylkesdelplan for varehandel 2004 (Revideres til regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland 2015-)
- Regionale planer for vannforvaltning (Vest-Viken) (Under arbeid)
- Jordvernstrategi for Oppland (2007)
- Retningslinjer for areal og ressursbruk for Oppland (FP 2005-08)

Lowerk:

En rekke lover og forskrifter gir føringer for areal- og ressursbruk.

Markaloven har særskilt virkning for de delene av Lunner og Jevnaker som ligger innenfor Markagrensen.

Se forøvrig veiledning fra Fylkesmannen, fylkeskommunen og øvrige regionale parter på www.planoppland.no

Retningslinjenes status

Retningslinjene er ikke juridisk bindende, men skal legges til grunn for fylkeskommunal virksomhet, og være rådgivende for kommunal- og statlig planlegging.

Et mål er at disse i størst mulig grad skal føre til redusert bruk av innsigelser i planprosesser.

Retningslinjene i den regionale planen er rådgivende for kommunal planlegging.

Det er de **kommunale arealplanene** for Lunner, Gran og Jevnaker som er de juridisk bindene planene for arealbruken i kommunene.

Arealstrategi for Hadeland

Utviklingen på Hadeland skal ta utgangspunkt i Hadelands fortrinn: Beliggenhet nær Oslo, kulturlandskap med rik historie, kvaliteter langs Randsfjorden og øvrige vassdrag, Marka og friluftsområder, tettsteder med variert næringsliv og attraksjoner.

Utvikling av tettsteder med mer urbane kvaliteter og mer variert boligtilbud er viktige satsinger.

Samarbeid

- Ved rullering av de kommunale planstrategiene skal det utarbeides et felles avsnitt som gir føringer for videre felles overordnet planlegging, slik at arbeidet med kommuneplanenes arealdel kan koordineres og samkjøres.
- Regionens arealbehov skal avstemmes på tvers av kommunegrensene. Målsettingen er rett virksomhet på rett plass.
- Fylkeskommunen og regionale statlige aktører skal medvirke aktivt sammen med kommunene.
- Medvirkning og innflytelse fra innbyggere, aktuelle grupper og interessenter skal sikres.

Gjennomgående perspektiv

Utviklingsstrategi og arealbruk skal bygge på plan- og bygningslovens formålsparagraf og sikre åpenhet, medvirkning og bærekraftige løsninger. Særlig oppmerksomhet er knyttet til ivaretagelse av barn- og unges interesser, tiltak som styrker folkehelsen, klima-/energivennlige løsninger, universell utforming og ivaretagelse av samfunnssikkerhet og beredskap.

Barn og unge

- Planleggingen skal sikre et godt og trygt oppvekstmiljø tilpasset barn- og unges utfoldelse.
- Kommunenes særskilte ordning for å sikre barn og unges interesser i arealplanleggingen skal ivaretas.

Universell utforming

- Boliger, uteområder, kommunesentre og kollektivknutepunkter må planlegges, bygges ut og videreutvikles med høye krav til universelt utformede løsninger.
- Kommunene, fylkeskommunen og andre offentlige aktører skal være forbilde på implementering av universell utforming i egne bygg og tjenester.
- Lokalisering av ulike funksjoner skal sees i sammenheng slik at ferdsel og atkomst blir enklest mulig.

Folkehelse

- Arealplanleggingen skal gi befolkningen god tilgang til friluftsområder fra boligområdene, god kollektivtilgang og utvikling av bomiljøer med varierte boligstørrelser, universell utforming og trygge omgivelser.

Klima og energi

- Tiltak og virkemidler for å redusere utslipp av klimagasser og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging prioriteres. (jfr. kommunale klima- og energiplaner).
- CO₂-utslippene skal reduseres ved hjelp av god areal- og transportplanlegging.
- Det skal legges til rette for satsing på bioenergi og annen fornybar energi.

Samfunnssikkerhet og beredskap

- Risiko og sårbarhet skal vurderes i all planlegging, og det skal gjøres vurderinger i forhold til nye og endrede utfordringsbilder.

Tettsteder

Særpreg

- Stedenes særpreg skal ivaretas, og utviklingen skal bygge opp rundt stedets historiske og kulturelle identitet.
- Tettstedsanalyse, eller annet relevant plandokument, må utarbeides og legges til grunn for utbygging i tettsteder og lokale utviklingsområder.
- Nye bygg skal ta hensyn til tettstedets egenart. Visuelle hensyn må også vektlegges ved utvikling av næringsbygg.

Fortetting med kvalitet

- Boligbygging og fortetting må prioriteres innenfor avklarte byggeområder i prioriterte tettsteder.
- Nye områder, i randsonen til tettstedene, tas ikke i bruk før fortetting er gjennomført.
- Muligheten for bruk av kollektiv transport skal tillegges vekt ved videre utbygging.
- Kontorarbeidsplasser, offentlig tjenesteproduksjon, andre arbeidsintensive virksomheter og varehandel, må legges sentrumsnært, fortrinnsvis med gangavstand mellom funksjonene.
- Handel og funksjoner som genererer aktivitet må prioriteres i første etasje i sentrum.
- Bygninger skal plasseres slik at det skapes gode felles uterom, møteplasser og gatemiljø, med tilgjengelighet for alle og god tilgang til friluftsområder.
- Ved alle nybygg og rehabilitering skal universell utforming legges til grunn.

Boligbygging

- Boligområder bør utvikles i gangavstand til sentrum og trafikkknutepunkter.
- Sentrumsnære boligområder skal bygges ut med høy arealutnyttning og varierte boligtyper.
- I tilknytning til alle boligområder skal det være uteområder som er attraktive og store nok til lek og opphold.
- Kommunene bør prioritere rekkefølge på områder som skal bygges ut.
- Uregulerte områder som er avsatt til boligformål i gjeldende kommuneplaner og hvor utbygging ikke er i samsvar med nasjonale forventninger om redusert transportbehov, må vurderes på nytt ved revisjon av kommuneplanene.

Næringsområder

- Arbeidsplasser og næringsliv er viktige forutsetninger for en attraktiv tettsteds- og sentrumsutvikling, og bør i størst mulig grad lokaliseres sentrumsnært.
- For lokalisering av varehandel henvises det til Fylkesdelplan for varehandel (2004), og til pågående revisjon av planen « Regional plan for attraktive byer og tettsteder. 2015-)

- Næringer med lav arbeidsplass tetthet og stort arealbehov, eller virksomhet som medfører ulemper for miljøet, kan lokaliseres utenfor sentrum i forhold til regionens utviklingsakser og transportårer:
 - Nord-sør aksen – fra Gjøvikregionen, gjennom Hadeland mot Oslo.
 - Øst-vest aksen – fra Gardermoen mot Hønefoss.

Blågrønn struktur

Generelt

- Arealforvaltningen skal ivareta Hadelands rike kulturlandskap med jord- og skogbruksarealer, Randsfjorden og vassdragene, Marka, Fjorda og andre friområder, Kongeveg, pilegrimsled, turveier og de grønne arealene i tettstedene og boligområdene som utgjør den blågrønne strukturen og som er en viktig del av regionens grunnlag, kvalitet og historie.

Kulturlandskap

- Verdifulle kulturlandskap, kulturmiljøer og kulturminner skal ivaretas og sikres i kommuneplanene .
- Hensynet til dyrkamark skal vektlegges sterkt i utbyggingssaker, jfr. Jordvernstrategi for Oppland (2007) og Landbruksplan for Hadeland.
- Regionens levende bygder og hovedtrekkene i regionens spredte bosetting skal ivaretas.

Grønnstruktur

- Grønnstruktur som forbinder bebygde områder med natur- og friluftsområder omkring tettstedene skal opprettholdes og videreutvikles og sikres i kommuneplanene.
- I overgangssonen mellom tettsteder/utbyggingssoner og tilstøtende landbruksarealer, bør det ikke tillates utbygging som kan redusere kvaliteter i grønnstrukturen.
- Alle utbyggingssaker i tettbygd strøk skal utrede forhold knyttet til biologisk mangfold, landskap, allmenhetens friluftsliv og nærmiljøkvaliteter og vise gode løsninger for ivaretagelse av disse.

Vann- og vassdrag

- Vassdragets biologiske, estetiske og rekreasjonsmessige verdi må i størst mulig grad ivaretas og sikres i kommuneplanene.
- For å sikre allmenhetens adgang til strandsonen bør kommuneplanene fastsette byggeforbud langs vassdrag i LNF-områdene, fortrinnsvis for 100-metersbeltet, jfr. pbl § 11-11 nr. 5.
- Ved nye tiltak langs vann og vassdrag skal det legges vekt på tilgjengelighet for alle og tiltak som fremmer det allmenne friluftslivet.
- Vegetasjonskledte kantsoner langs vann og vassdrag skal sikres for å bevare naturmangfoldet, landskapsverdier, og for å forebygge flom og erosjon.
- I byggeområder skal det legges vekt på lokal overvannshåndtering. Vannet bør utnyttes som positiv ressurs for miljøet.

Samferdsel

Generelt

- Utbyggingsmønsteret på Hadeland skal ta utgangspunkt i en infrastruktur med raske, skinnegående kollektivmidler med stor kapasitet samt et godt vegsystem med god fremkommelighet for kollektivtrafikken.
- Planleggingen skal fremme miljøvennlige løsninger, universell utforming og minst mulig avhengighet av biltransport.
- Kommunene har sluttet seg til Samordnet areal- og transportstrategi for Osloregionen. Overordnede mål og strategier derfra legges til grunn for planleggingen.

Gang- og sykkelveger

- Tilrettelegging for gående og syklende skal ha et særskilt fokus og prioriteres i planleggingen.
- Gjennomgående gang- og sykkelvegnett skal planlegges langs hovedvegene for å knytte sammen tettsteder og boligområder.

Kollektivknutepunkt

- Kollektivknutepunkt skal utvikles sentralt i tettstedene med god tilgjengelighet for overgang mellom ulike transport midler.
- Parkeringsplass for pendlere skal etableres i tilknytning til stasjoner/knutepunkter.

Parkering

- Parkeringsplasser og biltilgjengelighet skal sees i forhold til utvikling av et godt og trivelig sentrumsmiljø.
- Parkeringsareal i sentrum bør reduseres og prioriteres for korttidsparkering, mens det tilrettelegges for langtidsparkering/arbeidsplassparkering i randsonen av tettstedet.

12. Handlingsprogram

12.1 Tiltak: En del av Osloregionen i Oppland

	SAMARBEIDSPARTNERE	TID	KOSTNAD
<p>Hadeland – nært og naturlig Videreføring av prosjekt med formål om at «Hadeland blir den mest attraktive tilflyttings- og etablererregion på Østlandet» Dynamisk gjennomføring – dvs. årlig vurdering av prosjektplanen. Formålet nås gjennom kompetansebygging og utvikling av nettverk, bl.a. gjennom OFKs prosjekt Oppland +. Hovedstrategien er å realisere formålet gjennom å spille andre gode.</p>	<p>Regionrådet Kommunene Oppland fylkeskommune Oppland + Senterforeninger Næringsforeninger Næringshage Andre lag og foreninger. Ildsjeler</p>	2015 - 18	Partnerskapsmidler (Ca.1 mill. pr. år)
<p>Aktiv deltaker i Osloregionen. Regionrådet og kommunene forplikter seg til å spille en aktiv rolle i Osloregionen og aktuelle samarbeidsorgan som bli opprettet. Gjennom dette vil regionen få innflytelse og utvikle nettverk som vil være verdifull for Hadeland</p>	<p>Regionrådet Kommunene</p>	2015 - 18	Interne ressurser

12.2 Tiltak: Våre fortrinn

	SAMARBEIDSPARTNERE	TID	KOSTNAD
<p>Randsfjorden – et fortrinn for Hadeland Utviklingsarbeid som bidrar til opplevelse og næringsutvikling. Prosjekt med utgangspunkt i pågående arbeid og NIBR-rapporten «Hadelandregionens fortrinn»</p>	<p>Randsfjordforbundet Randsfjorden grunneierfor. Kommunene langs fjorden Oppland fylkeskommune Reiselivet Båtforeninger Andre aktuelle lag/foreninger</p>	2015 -	Partnerskapsmidler Annen prosjektfinansiering
<p>Historia – et fortrinn for Hadeland Hvordan kan attraksjonene våre gjøres kjent og bidra til identitet, kunnskap og gode opplevelser. Utviklingsarbeid med utgangspunkt i det engasjementet som kom fram i planprosessen, dokumentert i NIBR-rapport.</p>	<p>Randsfjordmuseene Historielagene Kommunene Regionrådet Reiselivet Oppland fylkeskommune</p>	2015 -	Partnerskapsmidler Annen mulig finansiering

12.3 Tiltak: Bo-perspektivet

	SAMARBEIDSPARTNERE	TID	KOSTNAD
Aktiv boligpolitikk Temadag: Hvordan nå kommunenes befolkningsmål? Felles seminar m/presentasjon og drøfting av de gode eksemplene. Avklare ulikt utgangspunkt. Hva er drivkrefter, behov og muligheter.	Regionrådet (Hadeland – nært og naturlig) Kommunene Oppland fylkeskommunen Husbanken Grunneiere Utbyggere	2015 – 18	Partnerskapsmidler

12.4 Tiltak: Tettstedsutvikling

	SAMARBEIDSPARTNERE	TID	KOSTNAD
Det gode tettsted «med tilstrekkelig servicenivå og befolkningsgrunnlaglevende – bygd på lokal egenart, med levende kjerner og redusert transportbehov». - Hvordan utvikler vi disse på Hadeland? - Koblet til særpreg, estetikk og komplimentere muligheter. - Informasjon om de gode eksemplene. - Utviklingsarbeid sammen med nasjonalt kompetansemiljø? <ul style="list-style-type: none"> • Skape felles opplevelse og felles plattform for videre arbeid. 	Regionrådet (Hadeland – nært og naturlig) Kommunene Oppland fylkeskommunene Senterforeninger Næringsdrivende Grunneiere Utbyggere Statens Vegvesen Fylkesmannen i Oppland	2015 – 18	Partnerskapsmidler
Utviklingsplaner for de regionale tettstedene og lokale utviklingsområder? (Gran, Nesbakken, Harestua, Brandbu og Roa) <ul style="list-style-type: none"> • Avklare behov for videre planarbeid. • Hvordan få utløst potensialet i planarbeid som allerede er gjennomført? 	Kommunene Oppland fylkeskommunen Regionrådet (Hadeland – nært og naturlig) Andre?	2015 – 18	

12.5 Tiltak: Kompetanse

	SAMARBEIDSPARTNERE	TID	KOSTNAD
Kompetansehevende tiltak for ansatte i grunnskolen. Kommunalt samarbeid om kompetanseheving for ansatte i grunnskolen fortsetter.	Kommunene Fylkesmannen i Oppland	2015 - 18	
Utviklingsstrategi - Hadeland videregående skole En strategi som viser hvordan en utvikler et robust skoletilbud på Hadeland, dimensjonert framtidig elevtall, tilpasset lokalt næringsliv og behovet for arbeidskraft i Osloregionen.	Hadeland vgs Fylkeskommune Regionrådet Kommunene Næringslivet Regionalt kompetanseforum		
Styrke samarbeidet mellom Hadeland vgs. og næringslivet. Prosjekt for å videreutvikle nettverk og samhandling mellom skolen og næringslivet	Hadeland vgs. Regionrådet Aktuelle opplæringskontor Karrieresenteret Regionalt kompetanseforum Hadelandshagen Næringsforeninger Bransjeorganisasjoner kommuner/fylkeskommune	2015 - 18	Partnerskapsmidler (Ca. 200 000 pr. år)
Karrieresenteret Opus Hadeland. Videreutvikle samarbeidet med sikte på utvikling av forutsigbare høyskoletilbud.	Karrieresenteret Opus Hadeland Kommunene Regionrådet Regionalt kompetanseforum Fylkeskommunene Næringslivet Høyskolene	2015 - 18	Partnerskapsmidler (Ca. 250 000 pr år)

12.6 Tiltak: Næringsutvikling - arbeidsplasser

	SAMARBEIDSPARTNERE	TID	KOSTNAD
Felles næringsplan for Gran og Lunner	Gran / Lunner kommunene Næringslivet Hadelandshagen Eksternt kompetansemiljø Oppland fylkeskommunen Innovasjon Norge	2015 – 18	Del av ordinært planarbeid.
God og robust organisering av reiselivet nord for Oslo. Bidra i utviklingen av en robust reiselivsorganisering, i tråd med Regjeringens strateg. Øvre Romerike / Gardermoen bør inngå i den framtidige	Etablert reiselivsorgan Øvrig næringsliv Involverte kommunene Involverte regionråd Aktuelle fylkeskommuner	2015 – 18	Partnerskapsmidler til prosjekt som videreutvikler eksisterende samarbeid.

organiseringen.			
Fornybar energi – bioenergi. Utarbeide prosjekt som viser hvordan regionen kan utvikles til en kompetanseregion for produksjon og bruk av fornybar energi/bioenergi.	Regionrådet Eksternt kompetansemiljø Energigården Annet internt kompetansemiljø Fylkeskommunene	2015 - 18	Partnerskapsmidler

12.7 Kommunikasjon og transport

	SAMARBEIDSPARTNERE	TID	KOSTNAD
Gjøvikbanen – Kort sikt Aktiv innsats for å få timesavgang til Gjøvik og nytt togmateriell når ny transportkontrakt skal inngås. Innebærer: <ul style="list-style-type: none"> • Økt strømforsyning • Krysningsspor • Oppgradering av stasjoner • Nye tog 	Kommunene langs Gjøvikbanen - Stor-Oslo Nord Oppland fylkeskommunene - Jernbaneforum Gjøvikbanen Regionrådet Jernbaneverket NSB Gjøvikbanen	2015 – 18	
Gjøvikbanen – lang sikt Planavklaring (KVU) slik at utbygging av Gjøvikbanen innarbeides i NTP 2018 – 2027 med samme standard som IC-strekningene på Østlandet.	Oppland fylkeskommune - Jernbaneforum Gjøvikbanene Kommunene langs Gjøvikbanen - Stor-Oslo Nord Regionrådet Jernbaneverket	2015 – 17	
Rv 4 Aktiv innsats for å sikre kontinuerlig utbygging på Hadeland og nødvendig utbygging i Nittedal og Oslo.	Kommunene langs Rv 4 - Stor-Oslo Nord Oppland fylkeskommunen - Rv 4 Forum Statens vegvesen Regionrådet Akershus fylkeskommune Oslo kommune	2015 - 18	
E16 Aktiv innsats for å sikre utbygging av parsellen Eggemoen – Olum med ferdigstilling i 2018. Trafikksikring på strekningen Olum – Roa og videre utbygging i Ringerike.	Kommunene Statens vegvesen Oppland fylkeskommunen Buskerud fylkeskommune Regionrådet for Hadeland Rådet for Ringeriksregionen	2015 - 18	
Sammenhengende gang- og sykkelveinett. Utarbeide plan for utbygging av	Statens vegvesen Oppland fylkeskommunen Kommunene	2015 - 18	

sammenhengende gang og sykkelvegnett som binder sammen tettsteder og boligområder i regionen	Regionrådet		
Bedre busstilbud ut/inn til Hadeland <ul style="list-style-type: none"> Sikre flybusstilbudet og et bedre øst-vest tilbud. Bedre busstilbud til Oslo – m/ timesavgang fra Brandbu Takstsamarbeid som sikrer felles billettering. 	Oppland fylkeskommunen Kommunene Akershus fylkeskommune Kollektivtransportseksjonene (Opplandsbuss, Ruter, Brakar, NSB Gjøvikbanen) Regionrådet for Hadeland Rådet for Ringeriksregionen	2015 – 18	
Buss tilbud internt på Hadeland. Tilbudet til Hadeland vgs. skal være så bra at ingen velger annen videregående skole pga. transporttilbud. Pendelbusstilbud utvikles i samarbeide med kommunene.	Oppland fylkeskommunen Kommunene	2015 – 18	

12.8 Tiltak: Arealbruk

	SAMARBEIDSPARTNERE	TID	KOSTNAD
Felles avsnitt i kommunenes planstrategi. Målet er samordnet arealbruk som muliggjør planlagt vekst innenfor en bærekraftig ramme – Rett virksomhet på rett plass.	Kommunene (Angi initiativtaker) Oppland fylkeskommunen Fylkesmannen i Oppland	2015 – 16	Del av ordinært planarbeid.

OPPLAND
fylkeskommune

